

8 de març, Dia Internacional de les Dones

La interdependència entre les persones, nova exigència social

El parlament espanyol ha aprovat la Llei d'autonomia personal i d'atenció a les persones en situació de dependència. Amb aquest motiu l'Organització de Dones d'STES-Intersindical commemora enguany el 8 de Març, Dia Internacional de les Dones, reivindicant la importància social de les atencions a les persones amb necessitats. Per això, el lema que presideix les nostres exigències és: "Compartint atencions i afectes, compartim la vida".

Si es pretén que la nova llei constituïska el quart pilar de l'estat del benestar, juntament amb l'educació, la sanitat i les pensions, el camí s'inicia molt malament, perquè, a la nova normativa, li manca el caràcter universal i gratuït dels altres pilars, ja que la seua aplicació només arribarà, en el millor

dels casos, en 2015, a un 40% de la població catalogada com a "dependent". L'adopció de les noves mesures provocarà que seguïsquen recaient sobre les dones els treballs de cura i atenció, cosa que provocarà en les "cuidadores" problemes de salut i d'ocupació, pèrdua de descans, d'oci i de vida personal, així com sentiments de culpabilitat, per la impossibilitat d'arribar a tot el que se'ls exigeix. La llei diu que l'Administració facilitarà la participació de la iniciativa privada en serveis i prestacions, i això, pot significar que les tasques d'atenció i cura a les persones necessitades recauran sobretot en dones subcontractades d'empreses privades, amb uns drets laborals i salarials precaris. La cura de persones dependents ha de ser una responsabilitat social prio-

ritària assumida pels homes i les dones, i per l'estat.

Cal qüestionar les perversitats d'un sistema econòmic que nega la seua responsabilitat social en la sostenibilitat de la vida, exclouent-ne i ocultant múltiples col·lectius socials. Des dels STES-i reivindicuem que la titularitat dels drets siga individual i universal, la qual cosa implica que el que fonamenta els drets no siga una prèvia contribució social, sinó la mateixa condició de ciutadania. Reivindicuem un altre model social que reconega la interdependència d'unes persones respecte a unes altres i on els subjectes siguen agents actius per a inserir-se en les xarxes de cura i de sostenibilitat de la vida que elles lliurement trien. Només així serà possible la igualtat real i la justícia.

> 4

Moviment feminista i estat del benestar.

Per Inés Campillo

> 6

Aportacions feministes a l'educació per a la ciutadania.

Per Empar Blat i Geno Morell

> 9

"Les relacions amoroses s'han de basar en el respecte, el diàleg i la comprensió".

Entrevista amb Esperanza Díez

Manifestacions del 8 de març

València: 19,30 hores. Glorieta.

Alacant: 20 hores. Av. Maisonave.

EDITORIAL

Igualtat, conciliació i atencions per a anar més lluny

Deia Martín Luther King Jr. que "una amenaça a la justícia en qualsevol lloc del món és una amenaça a la justícia arreu del món". Aquesta màxima serveix de guia feminista de dues maneres. D'una banda, el feminisme reivindica la veu de les silenciades per la història, lluita per la igualtat de fet, contra les injustícies que les dones pateixen pel fet de ser-ho, amb el convenciment que aquestes injustícies són una amenaça per a qualsevol societat que es pretenga democràtica i igualitària. D'altra banda, el feminisme es compromet amb una visió integral de la política, que no oblidia altres injustícies, basades en la classe, l'ètnia, l'orientació sexual o la discapacitat, i que necessàriament apareixen superposades amb les de gènere. Per això paga la pena seguir parlant de feminisme i per això li dediquem aquest número d'ALLIOLI.

Mentre les dones no puguem decidir lliurement sobre els seus cossos, mentre desenes d'elles segueixen morint cada any a mans de les seues parelles, mentre la taxa d'atur femení siga el doble que la dels homes, el salari brut mensual d'ells siga un 36,7% superior que el de les dones, la pobresa siga un fenomen majoritàriament femení, les dones segueixen dedicant un terme mitjà de tres hores diàries més que els homes a la llar i la família i la conciliació de les treballadores depenga de la privatització de les cures —a través de xarxes familiars o xarxes informals de treballadores immigrants—..., mentre tot açò ocorre, seguirem sent feministes, lluitant con-

tra la injustícia en el nostre treball sindical i en qualsevol altre lloc.

En l'últim any, el govern Zapatero ha impulsat dues lleis dirigides a pal·liar les desigualtats de gènere: la nova Llei de Promoció de l'Autonomia Personal i la Llei d'Igualtat, que serà aprovada amb motiu del Dia Internacional de la Dona. Ambdues exemplifiquen la rellevància que la igualtat entre homes i dones ha adquirit en l'agenda política.

Darrere d'aquesta "moda" — com l'anomenen alguns de manera maliciosa— s'amaga un treball diari de conflicte i de negociació entre el moviment feminista, algunes dones amb càrrecs de responsabilitat en les administracions, les feministes que treballen en sindicats i fins i tot alts càrrecs en el govern.

Cal dir que les lleis no són producte d'una única voluntat, sinó d'interessos oposats. Potser per això no resulten tan ambicioses com desitjaríem i per això se segueix tenint sentit que nosaltres, dones sindicalistes, ens mantinguem alerta. En tots els fòrums i en les taules de negociació, seguirem plantejant una major i millor articulació dels temps dedicats a nosaltres mateixes i als altres, més exigència de coresponsabilitat en la cura dels altres, tant des de la família com des de l'estat, i més compromís amb la igualtat real, en les empreses i les administracions públiques, en els mitjans de comunicació i les institucions educatives. Seguim estant, com sempre, disposades a oferir la mà per a arribar més lluny.

ÈPOCA IV - N.º 200 - Març 2007 - SINDICAT DE TREBALLADORS I TREBALLADORES DE L'ENSENYAMENT DEL PAÍS VALENCIÀ. INTERSINDICAL VALENCIANA (STEPV-IV) - DIRECTOR: Joan Blanco · **CAP DE REDACCIÓ:** Rafa Miralles · **COORDINACIÓ:** Pilar Gregori · **PRODUCCIÓ:** Pep Ruiz · **MAQUETACIÓ:** Jordi Boluda · **CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA:** Toni Soriano · **ADMINISTRACIÓ, REDACCIÓ I PUBLICITAT:** Juan de Mena, 18, baix. 46008 València. T. 963919147 · F. 963924334 · allioli.stepv@intersindical.org · www.intersindical.org/stepv · **IMPRIMEIX:** Bronte Graf, S. L. · Cullerers, 18. Alaquàs. · T. 961515017 · **TIRATGE:** 15.000 exemplars · **ISSN:** 1576-0197 · **DIPÒSIT LEGAL:** V-1.454-1981 · **FRANQUEIG CONCERTAT:** 46/075 · **INTERSINDICAL VALENCIANA - ALACANT:** Glorieta P. Vicente Mogica, 5-12. 03005 · T. 965985165 · **ALCOI:** Oliver, 1-5º. 03802 · T. 965523151 · **ALZIRA:** Avgda. Luis Suñer, 28-4t, p. 16. 46600 · T. 962400221 · **BENICARLÓ:** Plaça de l'Ajuntament, 3. 12580 · T. 964465283 · **ELX:** Maximilià Thous, 121-b. 03201 · T. 966225616 · **CASTELLÓ:** Marqués de Valverde, 8. 12003 · T. 964269094 · **GANDIA:** Sant Pasqual, 13 - 1r dta. 46700 · T. F. 962950754 · **VALENCIA:** Juan de Mena, 18. 46008 · T. 963919147 · **XÀTIVA:** Portal del Lleó, 8, 2ª. 46800 · T. 962283067 · **UNIVERSITAT D'ALACANT:** Edifici Germà Bernàcer, b. Tel. 965909512 · **UNIVERSITAT JAUME I CASTELLÓ:** Ed. Rectorat. Campus Riu Sec. Tel. 964728812 · **UNIVERSITAT DE VALÈNCIA:** Blasco Ibáñez, 21. Tel. 963983018 · **UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE VALÈNCIA:** Camí de Vera, s/n. Tel. 963877046 · **UNIVERSITAT MIGUEL HERNÁNDEZ (ELX):** Maximilià Thous, 121 b. Tel. 966225616 · **UNIVERSITAT CARDENAL HERRERA - CEU:** Alfara del Patriarca. Tel. 963877046 · **UNIVERSITAT CATÒLICA SANT VICENT FERRER:** Godella. Tel. 963877046

Per a la Direcció General de la Dona de la Generalitat que utilitza els diners per a la prevenció de la violència de gènere que rep del govern central per a organitzar actes partidistes

Per al Ministeri de Treball i Afers Socials, promotor de l'anomenada Llei de Dependència. Malgrat les limitacions, la nova normativa constitueix un important punt de partida en l'atenció a les persones dependents.

DI	Dt	Dc	Dj	Dv	Ds	Dg
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Com cada any, l'Organització de Dones de la Confederació d'STEs-Intersindical ha editat el calendari de 2007 amb les efemèrides protagonitzades per dones.

Per a avançar no n'hi ha prou amb la normativa sobre igualtat

Pilar Gregori Monzó

ARXIU

La societat espanyola ha conegut un avanç molt significatiu en els últims vint anys pel que fa a la producció normativa en matèria d'igualtat de gènere, però encara s'aprecia una distància molt gran entre l'ideari normatiu i la pràctica coeducativa en les escoles. Els canvis legislatius aporten mesures d'interès per a una pràctica educativa a favor de la igualtat d'oportunitats i dels drets dels sexes.

La Llei orgànica integral de mesures sobre la violència exercida contra les dones, preveu mesures en el terreny educatiu, promou l'aprenentatge de les formes de resolució pacífica dels conflictes, l'actitud crítica davant les formes violentes de solucionar-los i l'educació d'afectes i emocions, ja que el seu desenvolupament és essencial per a una convivència sense agressions.

La Llei d'igualtat promou la presència equilibrada de les dones i els homes en els òrgans de govern dels centres docents i proposa mesures de prevenció sobre conductes discriminatòries.

La Llei del matrimoni entre persones homosexuals, amplia i reco-

neix drets democràtics d'igualtat.

La Llei de autonomia personal i cura de les persones depenents, reconeix el dret dels ciutadans i les ciutadanes a ser persones autònomes i independents.

Per acabar, la Llei d'Educació (LOE) assumeix les mesures educatives de les lleis educatives anteriors, encara que resta molt de camí per recórrer fins arribar a una autèntica igualtat entre homes i dones.

Els estudis sobre el sexisme en l'escola es troben a mig camí entre la generació d'alternatives educatives no sexistes i la seua valoració. No podem pensar, per tant, que l'estat de la qüestió té encara un suficient grau de maduresa. Si la presència androcèntrica en els materials educatius ha disminuït, encara ens queda treball per fer amb l'anomenat currículum ocult. Perviuen els estereotips de gènere entre l'alumnat i el professorat, i si bé les xiques s'han acostat al coneixement científicotecnològic, els xics manifesten dificultats a l'hora d'enfrontar-se amb l'àmbit afectiu i a la cura de les persones.

L'avanç cap a un model d'escola

coeducatiu —abordat en investigacions de les mateixes administracions públiques i les universitats, així com les experiències a partir dels plantejaments de la LOGSE— és encara limitat. Necessita, en primer lloc, el posicionament polític respecte a la igualtat de gènere i el nivell al que es pretén arribar en termes de polítiques d'igualtat. Des de mitjans dels anys noranta del segle passat es detecta una relaxació dels sistemes educatius a favor d'emprendre accions positives que afavorisquen una progressiva incorporació de l'alumnat a l'educació des del reconeixement de la diferència de gèneres. En segon lloc, hi ha el grau de conscienciació i d'assimilació dels mecanismes d'intervenció per part dels agents implicats per tal de fer estratègies de canvi concretes. Així doncs, el nostre model educatiu només sembla respondre a un model mixt des d'una perspectiva quantitativa —igualtat en l'accés a l'escolaritat— però segueix pervivint un patró masculí avaluat per sobre del femení. L'existència d'un col·lectiu social encarregat de realitzar les tasques domèstiques i familiars és valorat

Encara s'aprecia una distància molt gran entre l'ideari normatiu i la pràctica coeducativa en les escoles

negativament perquè li manca el reconeixement economicosocial que tenen altres activitats laborals.

La superació a l'aula d'aquests estereotips de gènere en els centres escolars i en les famílies requereix d'un esforç constant. Així i tot, la pràctica educativa es caracteritza per l'omissió d'estratègies concretes en la gestió de l'aula o del temps lliure. Segurament hi existeix la percepció generalitzada que no és necessari actuar en els

centres perquè la igualtat d'oportunitats "és un fet socialment superat". A la millor, la disposició positiva de l'alumnat —molt sensibilitzat en la igualtat entre els gèneres— pot representar una ajuda rellevant per a superar el repte.

Però, què podem fer en els centres docents per a permeabilizar la normativa? Apuntem a continuació algunes propostes.

- Aconseguir uns mecanismes clars d'interlocució de l'administració amb els centres, per a redefinir els objectius i assolir més suport institucional per a l'aportació de recursos concrets.

- Incorporar, en els informes anuals del Consell Escolar de l'Estat sobre el sistema educatiu, dades sobre la situació de discriminació i sexisme en la comunitat educativa, i l'avaluació dels resultats de les mesures mampreses per les administracions en relació amb la prevenció de violència i el foment de la igualtat entre els homes i les dones.

- Apostar per models de centres amb projectes coeducatius i una formació inicial i permanent del professorat.

- Donar a conèixer i sistematitzar experiències coeducatives perquè puguin ser utilitzades com a referències d'innovació educativa.

- Incloure en el currículum l'educació per a la igualtat, transversalment en totes les àrees i en el projecte educatiu.

- Integrar en el currículum la contribució de les dones a la ciència, la cultura i el desenvolupament social i polític.

En les pràctiques coeducatives, caldrà introduir en els centres canvis que permeten avançar cap a una organització intel·ligent, capaç d'evolucionar i d'aprendre, en un context que afavorisca el creixement dels seus actors i de la mateixa organització.

Pilar Gregori Monzó és coordinadora de l'Àrea de la Dona, Intersindical Valenciana.

Una trobada feminista a Granada debatrà la coeducació

Allioli

Amb el lema *Feminisme avui, claus, reptes i propostes*.

Aportacions a la coeducació, se celebrarà a Granada, del 11 al 13 de maig, la XIX Trobada de Dones Andalus, convocat per la Secretaria de la Dona d'USTEA (Andalusia) i l'Organització de Dones d'STES-Intersindical.

Les jornades, concebudes per a enriquir la interacció entre el moviment feminista i l'escola coeducadora, es presenten en unes circumstàncies socials i polítiques decisives, quan diferents propostes de transformació sorgides al si del feminisme comencen a traduir-se en més sensibilització social i en

noves disposicions legals: lleis d'igualtat, violència de gènere, conciliació de la vida familiar i laboral, autonomia personal i atenció a les persones dependents, plans d'igualtat en l'ensenyament.

A pesar de les importants experiències coeducatives desenvolupades en les últimes dècades —convertides en referents indefugibles per a treballar en la prevenció de les desigualtats i la transformació social—, encara queden molts temes pendents d'abordar. L'escola ha d'aprofundir en el tractament de qüestions que els moviments feministes segueixen amb preocupació, i a les quals dediquen les seues investigacions.

Entre les exigències més immediates cal destacar les següents:

- L'eradicació de la violència contra les dones.

- El "sostre de cristall" que impedeix l'accés de les dones als llocs de responsabilitat en el seu treball.

- L'accés de les dones a les noves tecnologies de la informació.

- L'autèntica conciliació de la vida personal, familiar i laboral, que passa per la coresponsabilitat d'homes i dones en les tasques d'atenció per a la vida i en l'atenció i el manteniment de l'àmbit privat.

- L'eliminació de la precarietat econòmica que pateixen les dones, així com les dobles jornades i la discriminació salarial.

- Els models estereotipats de dona que presenten els mitjans de comunicació, responsables en molts casos dels problemes d'autoestima i alimentaris per a la gent jove, amb risc per a la seua salut i les seues vides.

Els debats de la trobada de Granada giraran entorn d'experiències relacionades amb el treball per la igualtat i la no-discriminació, així com els processos de creació de xarxes, disseny d'objectius, superació de dificultats, propostes d'acció generades en aquest mateix àmbit. S'estudiaran també, entre altres aspectes, experiències de política feminista vinculada amb la coeducació, el ciberfeminisme, els masculinismes i l'atenció a les més desfavorides: immigrants, prostitutes, dones amb treball precari, transgressores i moviment *queer*. Per tal d'enriquir les perspectives, les jornades diversificaran els agrupaments de treball: comunicacions individuals i col·lectives, tallers, teatre fòrum i plenaris. La convocatòria es difondrà pròximament a través de la web de la Confederació de STES-i.

La importància del moviment feminista en l'ampliació de l'estat del benestar

Inés Campillo Poza

ARXIU

En els últims mesos s'ha repetit incessantment que la Llei de Promoció de l'Autonomia Personal apuntalarà el "quart pilar" de l'estat del benestar (EB) espanyol, els serveis socials d'atenció als i les dependents. Aquest pilar ha tendit a ser el més fràgil en la majoria dels EB occidentals, no només a l'estat espanyol. El principal motiu de la debilitat —fins i tot de la inexistència— d'aquest quart pilar està en el mateix procés de consolidació històrica dels EB. No obstant això, és important assenyalar que la problematització de la dependència i l'impuls dels serveis socials en cada país ha sigut possible gràcies al treball i la lluita dels moviments feministes. El cas espanyol és un bon exemple de tot això.

L'origen històric dels diversos EB va estar lligat, doncs, al conflicte entre les classes governants i el moviment obrer entorn dels drets associats al treball assalariat i al seu estatut polític. Això és important perquè el conflicte laboral no va segellar únicament la

La problematització de la dependència i l'impuls dels serveis socials en cada país ha sigut possible gràcies al treball i la lluita dels moviments feministes

gènesi dels EB, sinó que va marcar el seu mateix procés de consolidació. D'aquesta forma, el conflicte laboral va marcar l'origen, el caràcter i les conquestes socials associades als EB, però va establir també els seus límits. Els drets socials no eren completament universals, sinó que havien sigut concebuts com a drets bàsics per a tots

els homes treballadors caps de família d'una nació. De fet, així havien sigut defensats pel moviment obrer, que havia protegit el "salari familiar" i desincentivat la participació femenina en el mercat de treball. Els homes eren llavors els ciutadans per excel·lència. Les dones, no obstant això, fins i tot encara que treballaven, no accedien als mateixos drets que els homes. La legislació fiscal i de seguretat social pressuposaven —ahora que promouien— que les dones romanien en la llar, cuidant les seues famílies, i els garantia uns beneficis socials derivats de les contribucions i drets dels seus marits. Així doncs, les dones havien d'accontentar-se d'accedir a la ciutadania de forma indirecta i dependent, havien d'acceptar una ciutadania de segona. Per tant, l'EB va consolidar els seus programes bàsics —els tres pilars del sistema educatiu, sanitari i d'assegurances d'atur i pensions—, tenint com a base una determinada estructura familiar: la família tradicional en la qual el baró treballava, guanyava un salari familiar i gaudia de certs drets extensibles als seus "dependents", mentre que la dona romanía a la llar, cuidant els seus fills i familiars ancians.

Durant els anys seixanta i setanta, no obstant això, certes transformacions van posar de manifest la inclinació patriarcal dels principals programes dels EB. En primer lloc, en la majoria de països —no així en l'Espanya franquista— l'accés de les dones a l'educació superior, el creixement econòmic, l'escassetesa de mà d'obra i les mateixes aspiracions de les dones van facilitar el seu accés massiu al mercat de treball. Aquest accés va evidenciar les diferències en termes de drets socials que existien entre homes i dones, diferèn-

cies que a més van començar a ser denunciades pels moviments feministes emergents. Ells no només van reivindicar la independència econòmica, social i ciutadana de les dones, sinó que van qüestionar també el criteri mateix de dependència. Moltes dones depenien econòmicament dels seus marits, però aquest no era l'únic tipus de dependència. Els homes podien

A causa del règim dictatorial, a Espanya l'EB no va poder consolidar-se fins als anys vuitanta, en plena recessió econòmica, just quan altres països sofrien retallades en els seus programes de benestar

dedicar-se a l'esfera pública del treball i la política perquè el treball de les dones en la llar els alliberava per a fer-ho; és a dir, els homes podien ser independents perquè depenien del treball domèstic i de cura per part de les dones. El mateix EB s'havia aixecat sobre el supòsit d'aquest treball naturalitzat de les dones. No obstant això, la incorporació massiva de les dones al mercat de treball i la labor dels moviments feministes van treure a la llum aquestes dependències o interdependències que havien sigut ocultades i menyspreades pels EB. D'aquesta manera, els EB es van veure obligats a assumir determinades càrregues assistencials familiars o, dit d'una altra forma, a construir els seus quarts pilars. Durant els anys seixanta i setanta, només els EB nòrdics van abandonar efectivament la ideologia de la família tradicional, reformant els

seus sistemes fiscals i els seus mercats de treball, i expandint el seu sistema públic de serveis socials (guarderies, centres de dia, etc.). No obstant això, en tots els països es van sentir reivindicacions similars que alterarien les agendes polítiques i provocarien certes reformes irreversibles en els programes de benestar.

Vegem, per exemple, el cas espanyol. A causa del règim dictatorial, a Espanya l'EB no va poder consolidar-se fins als anys vuitanta, en plena recessió econòmica, just quan altres països sofrien retallades en els seus programes de benestar. Des de llavors s'han desenvolupat principalment els tres pilars tradicionals de l'EB: l'educació, la sanitat i les pensions. La ideologia catòlica i "familiarista" es va imposar a l'hora de seguir assignant a les dones el treball de cures i per això no es va plantejar cap quart pilar. Els serveis socials s'entenen com una mica residuals, la responsabilitat dels quals requeria en les comunitats autònomes. En aquest context, el moviment feminista es va oposar a la ideologia "familiarista" i va reivindicar el repartiment del treball domèstic i l'expansió de guarderies públiques, però durant aquells anys els seus esforços van haver de concentrar-se en demandes més bàsiques: la garantia de drets civils i polítics iguals per a les dones, el dret al divorci i la despenalització de l'avortament. No obstant això, des de llavors la difusió dels serveis socials d'atenció als i les dependents ha estat en l'agenda del moviment social feminista, les reivindicacions del qual s'han anat introduint en sindicats i partits polítics d'esquerra. La Llei de Promoció de l'Autonomia Personal no constitueix el quart pilar de l'EB, com han dit alguns, sinó que és només una de les parts d'aquest pilar. El camp d'expansió dels serveis socials d'atenció als i les dependents desborda el marc d'aquesta llei, dirigida principalment a ancians, malalts i discapacitats. Encara és necessari que les dependències i interdependències siguin reconegudes políticament de forma substancial i ambiciosa, tal com han defensat històricament els moviments feministes.

Inés Campillo Poza és investigadora social del Departamento de Cambio Social de la Universidad Complutense.

Contra la violencia de género

Organización de Mujeres de STES-i

ARXIU

“Lo personal es político”. Ese lema tantas veces coreado desde el feminismo, aflora tímidamente en nuestra sociedad, que comienza a creer en lo que significa.

No hace demasiado tiempo, las cuestiones de pareja del ámbito doméstico, positivas o peyorativas, eran consideradas un asunto privado. “Privado” era el conjunto de agresiones, malos tratos, insultos y acoso psicológico hacia las mujeres. “Privada” era la consideración de propiedad del varón hacia la mujer. “Privadas” eran las desigualdades en el seno familiar, al ser las mujeres esclavas de todos sus miembros. Ni siquiera se cuestionaban las grandes diferencias jurídicas, laborales y político-sociales entre mujeres y hombres, porque estaban relegadas al ámbito privado, y privado era todo lo que las rodeaba.

En la actualidad, gracias a la

lucha y al trabajo de muchas mujeres que nos han precedido, lo privado es político. Ahora asistimos con esperanza a la incorporación de las mujeres en el ámbito público por todo lo que de útil y diferente pueden aportar.

No hace demasiado tiempo, las cuestiones de pareja del ámbito doméstico, positivas o peyorativas, eran consideradas un asunto privado

Sin embargo, la realidad se manifiesta todavía en toda su crudeza. Precisamente porque las mujeres no callamos, ya no sufrimos en silencio, exigimos a nuestros compañeros un trato igual, mostramos a la sociedad

nuestras aptitudes y nos declaramos autónomas, y porque no nos consideramos únicas responsables del cuidado familiar. Es precisamente por todo eso por lo que muchas mujeres sufren acoso, vejaciones, insultos, discriminación e incluso la muerte.

Unas 69 mujeres murieron en 2006 víctimas de la violencia de género, y el comienzo del nuevo año no augura nada bueno. Aún hay que avanzar mucho para concienciarnos de que las desigualdades por razón de sexo son cuestiones de derechos humanos. Como decía Clara Campoamor en 1931: “La definición de feminismo con la que la gente pretende, maliciosamente, indicar algo extravagante, muestra la realización plena de la mujer en todas sus posibilidades, por lo cual debería llamarse Humanismo”.

Ni un paso atrás

Respetemos el trabajo de las que nos han precedido para lograr que lo privado sea público. Exijamos a los gobiernos leyes con presupuestos suficientes que promuevan la igualdad. Negociemos acuerdos que eliminen las enormes diferencias laborales entre mujeres y hombres, y que condenan a las mujeres a quedar marginadas de la política y de los ámbitos de toma de decisiones. Actuemos en nombre de las mujeres sin voz, denunciemos la feminización de la pobreza así y la mayor exposición a la violencia de aquellas mujeres que viven en sociedades con conflictos armados. Solidaricémonos con las mujeres

inmigrantes que, por desconocimiento de sus derechos o miedo a ser expulsadas, no denuncian a sus agresores, pese a estar protegidas por la ley. Pidamos medidas para que los hombres se incorporen a las tareas

Solidaricémonos con las mujeres inmigrantes que, por desconocimiento de sus derechos o miedo a ser expulsadas, no denuncian a sus agresores, pese a estar protegidas por la ley

Domésticas. Trabajemos por una escuela coeducadora, por una educación para la paz que promueva las relaciones no violentas, igualadora de desigualdades. Denunciemos a los medios de comunicación que muestran la imagen del varón posesivo y prepotente así como la de la mujer objeto. Apoyemos un nuevo concepto de masculinidad basado en la solidaridad, la igualdad, el respeto y la convivencia. Hagamos lo imposible para evitar tanto sufrimiento y tantas muertes injustas. Hagamos nuestras las palabras de Gioconda Belli: “Mujeres danzan a la luz de mi lámpara. / Se suben a las mesas. Dicen discursos incendiarios. / Me sitian con los sufrimientos. Las marcas del cuerpo. / El alumbramiento de los hijos. / El silencio de las olorosas cocinas. / Los efímeros, tensos, dormitorios. / Mujeres enormes. / Recuperan la voz”.

A propòsit del ‘Congrés’ d’associacions de dones

Macu Gimeno

Nou muntatge del Partit Popular a tres mesos de les eleccions

És conegut el gust dels dirigents del Partit Popular pels actes fastuosos amb bona cosa de gasto en coses innecessàries: com més diners es gasten més contents estan. Encara recordem la formidable despesa pública destinada al *Encuentro de las Familias*, en contrast amb la deficiència dels serveis públics que uns dies abans van ocasionar el tràgic accident del metro a la ciutat de València.

En la mateixa línia, amb una clara intenció electoralista, el 5 de febrer el PP ens sorprenia amb un Congrés de “*asociaciones de mujeres*”, organitzat per la Conselleria de Benestar a través de la Direcció General de la Dona. Les convidades? Unes 5.000 dones de diferents associacions, cap d’elles de caràcter feminista o progressista.

Aquest “congrés” seria difícilment justificable si no fóra per la casualitat que suposa el canvi de data, ja que en un principi estava previst celebrar-lo pel novembre de 2006. De nou, es produeix una despesa important, com en altres esdeveniments d’aquesta mena, que inclou el transport i els dinars.

És injustificable la convocatòria d’aquest muntatge, llevat d’assegurar-se el vot de les assistents. Es tracta d’un esdeveniment finançat amb fons públics, la meitat procedents dels fons que a través del *Instituto de la Mujer* rep la Conselleria de Benestar Social.

Cal preguntar-se per què aquests diners no es destinen a la prevenció de la violència de gènere. Hi ha, per exemple, els centres d’atenció a dones mal-

tractades, que necessiten recursos i finançament per a fer efectiu el seu treball. És una vergonya que les seues treballadores hagen de posar diners de la seua butxaca per ajudar una dona a comprar-se una muda de roba, perquè ha fugit de sa casa sense equipatge.

La Direcció General de la Dona, ¿fa alguna cosa més que crear plans de prevenció de violència de gènere que mai es porten a terme? ¿Té cap proposta en marxa per a avançar cap a la plena igualtat dels drets de les dones? ¿Alguna iniciativa perquè la perspectiva de gènere s’aplique a totes les actuacions del govern? ¿Alguna perquè totes les persones treballadores puguin conciliar la seua vida personal i laboral, amb una xarxa d’escoles i centres d’atenció a persones

majors? ¿Alguna mesura real perquè les dones immigrants tinguin protecció dels maltractaments, i accedir a un treball digne, alguna mesura perquè gaudisquen dels mateixos drets?

Nosaltres, que no hem estat convidades a aquest peculiar “congrés”, sí que en sabem, d’aquests temes, sí que lluitem per la igualtat, per l’eradicació de la violència de gènere, pels drets de totes les dones, pels nostres espais i els nostres temps i tants problemes que ens afecten. Com a dones progressistes i feministes, ara volem respostes. Per començar, volem saber a què destinen les institucions valencianes els diners que els lliura l’*Instituto de la Mujer*.

Macu Gimeno, Intersindical Valenciana

Aportacions feministes a l'educació per a la ciutadania

Empar Blat Gimeno i Geno Morell Gregori

"L'educació per a la ciutadania i els drets humans" és una nova matèria, que requereix altres continguts i altres pràctiques distintes de les matèries tradicionals fonamentades en camps científics, així com la potenciació d'actituds i d'hàbits que propicien comportaments democràtics, més enllà del que es fa ara des de les tutories i altres espais de relació.

Aquesta matèria forma part des de fa anys del currículum d'altres països amb democràcies consolidades. A més, en el programa comú la Unió Europea ha establert que s'ha de treballar per assolir les anomenades competències bàsiques, entre les quals s'assenyalen els coneixements i les habilitats necessàries per a ser i exercir la ciutadania.

L'anunci de la incorporació d'aquesta matèria ha generat durant l'últim any intensos debats, tant en la comunitat educativa com en els mitjans de comunicació. En aquests últims s'han perfilat clarament dues posicions enfrontades. La primera, d'acceptació, per considerar la necessitat d'incloure-hi continguts de "ciutadania". L'altra, de

rebuig —defensada per sectors conservadors els quals consideren que la font de les seues normes és voluntat de Déu i anterior a l'estat—, per entendre que es tracta d'un adoctrinament de l'estat. El debat al si de la comunitat educativa s'ha centrat en el disseny de la matèria: d'una banda, qui propugna un tractament tradicional, i de l'altra, qui pensa que no s'hauria de reduir a una matèria sinò tenir un caràcter més transversal, que afectara la totalitat de l'activitat educativa.

Pel que fa als continguts, aquesta matèria ha de partir d'una concepció de la ciutadania fonamentada en els drets humans i els valors constitucionals, associada als drets democràtics de participació, integradora de les diferències, que compatibilitze el món global amb la identitat local i que, en definitiva, supose l'exercici dels drets per a garantir la cohesió social i el desenvolupament personal. Aquests continguts, amb una dimensió teòrica, requereixen una pràctica quotidiana perquè l'alumnat senta que aprén a exercir la ciutadania.

Des d'una perspectiva feminista

volem fer algunes aportacions. En primer lloc, considerem positiva la creació d'aquesta matèria per la seua contribució a la democràcia —sabem des de fa temps que les dones només tenim drets en les democràcies consolidades—. No obstant, caldria aprofundir en l'anàlisi sexe-gènere, ensenyar a lluitar

Si escoltàrem el que diuen les xiques podríem incorporar pràctiques més conciliadores, que facilitaríem pràctiques d'educació per a la ciutadania

pel trencament de la dicotomia entre món públic i món privat, i desmuntar la perspectiva patriarcal en les relacions personals, socials i polítiques. En definitiva, qüestionar el concepte de ciutadania tal com es va formular en els seus orígens exclusivament pels homes.

Respecte a la seua posada en pràctica, l'educació per a la ciutadania reclama l'autonomia del centre perquè pugua desenvolupar el seu projecte de ciutadania, un concepte global i abstracte que requereix unes pràctiques arrelades a l'entorn, en aquest cas alumnes que han d'aprendre a exercir-se com a ciutadanes i ciutadans. D'altra part, la posada en pràctica de la nova matèria ha de concretar-se en els comportaments diaris i en els hàbits de civisme, plenament democràtics, que han de veure's reflectits en la totalitat de les actuacions de la vida del centre.

Lògicament, aquests plantejaments nous requereixen una formació del professorat amb dos vessants: una més institucional propiciada per l'administració educativa, i una altra en el mateix centre, que desenvolupe el seu específic projecte de ciutadania.

Des d'una perspectiva feminista la manera de tirar endavant aquesta matèria hauria de partir d'evolucionar les discriminacions que vivim —i hem viscut— les dones. Per exemple, aconseguir ser ciutadanes, i reconèixer que en els països democràtics la ciutadania no es gaudeix de manera igualitària entre dones i homes. Al mateix temps, s'ha de treballar més enllà d'una igualtat d'oportunitats entesa com a igualtat en l'accés i lluitar perquè al llarg de tota la vida les xiques puguen assolir les responsabilitats i papers socials que desitgen, sense que el seu sexe siga un entrebanc.

També cal potenciar les nostres aportacions. Per la formació que hem rebut tradicionalment, les dones som portadores d'unes pràctiques més dialogades que incorporen una visió diferent en la resolució dels conflictes. Cal crear espais de relació que construïsquen comunitat basant-se en la confiança i en la col·laboració. Si escoltàrem el que diuen les xiques podríem incorporar pràctiques més conciliadores, que facilitaríem pràctiques d'educació per a la ciutadania. Una altra aportació és com empoderar les alumnes perquè siguen ciutadanes de ple dret, que prenguen decisions, participen en la vida pública, ocupen llocs de responsabilitat i que la seua eixida no siga ser ciutadans de segona. Totes aquestes aportacions són possibles; només és qüestió de voluntat. En aquest sentit cobren sentit les recents declaracions públiques del conseller d'Educació, que fan preveure que la incorporació de la matèria al País Valencià es retardarà i es veurà sensiblement devaluada.

Empar Blat Gimeno i Geno Morell Gregori són membres de l'Associació per la Coeducació. Les reflexions anteriors estan formulades arran les VIII Jornades de Coeducació que el col·lectiu va organitzar en València en maig de 2006.

ARXIU

Xateba, una associació d'homes i dones per la igualtat i contra la violència

Merxe Chorques

Xateba, associació per la igualtat i contra la violència de gènere, és una associació d'homes i dones de Xàtiva creada el 2003, que considera que els seus objectius han de ser assumits per totes les persones, amb independència del seu sexe. En la gestió del col·lectiu hi ha la indignació per l'augment imparable de la xifra de dones assassinades per les seues parelles o exparelles. Des de Xateba considerem que la violència contra les dones es troba arrelada en alguns homes que es creuen amb el dret de deixar viure o de matar les seues parelles perquè els pertanyen i no tenen dret a deci-

dir sobre la seua pròpia vida. La violència de gènere se sustenta en un missatge amagat i verinós que ha impregnat la societat. En Xateba hem après que la violència sorgeix de la manca d'igualtat de drets i oportunitats entre els homes i les dones, que permet a uns l'abús i a altres les condemna a ser les seues víctimes.

Treballem amb tenacitat, amb coratge i amb imaginació, i organitzem activitats permanents com els tallers de dansa del ventre, de teatre o de Qui Gong. En altres activitats puntuals, com el Fòrum de les Dones, abordem temes d'actualitat,

aspectes com l'autoestima, autoconeixement, realitzem visites i establim relacions amb altres col·lectius. També organitzem exposicions amb dinàmiques participatives dirigides a l'alumnat dels instituts. Aquests treballs s'insereixen en un programa de prevenció que pretén evitar conductes indesitjables i fomentar valors solidaris i d'igualtat.

Hi ha cites anuals on l'associació s'aboca, com el 25 de novembre, Dia Internacional contra la Violència de Gènere, o el 8 de Març, Dia de la Dona Treballadora. Finalment, convoquem el Premi Xateba per la Igualtat, per a guardonar la trajectòria d'una dona de Xàtiva, com a referent d'igualtat.

Som un poc impertinents perquè hi ha molt a fer i de vegades poca

disposició per a fer-ho. Reclamem per a les dones tot el que contribuïska a millorar la seua qualitat de vida. Considerem, per exemple, que una ciutat com la nostra hauria de comptar de forma inexcusable amb una casa de la dona, on totes les dones i les seues associacions disposaren d'un espai de formació, oci i trobada.

En Xateba som entusiastes, hi vivim en pau i molt a gust persones de molt diferents tendències polítiques o creences religioses, però compartim el desig de forjar una altra societat on els homes i les dones siguen iguals en drets i oportunitats.

Merxe Chorques és membre de Xateba.

¿Recuperació de la dignitat o pèrdua de drets?

Macu Gimeno

ARXIU

Mireia es casa. I amb la il·lusió i l'enamorament ni es preocupa de les condicions del *contracte*. Clar, ¡l'amor sempre guanya! A més, segons creu recordar, en casar-te tot el que aportes durant el matrimoni és dels dos, si és que no demanes expressament una altra cosa. Ella sap pels seus pares que vol dir "béns a guanyats" i que no importa si ha deixat de treballar uns quants anys per dedicar-se a criar els xiquets. O que després, quan siguin majors i ja no necessiten que els cuiden, haja de fer-ho de la seua mare vídua, com també segurament dels seus sogres, perquè Joan és fill únic. No importa si els seus ingressos són menors: ella aportarà treball i atenció. I el patrimoni serà dels dos.

Tampoc no importa si en casar-se ella cobra una misèria com a secretària i ell un sou millor. Joan ha pogut estudiar, els seus pares s'han sacrificat molt per a poder donar-li estudis. Mireia va haver de deixar d'estudiar quan son pare va morir. Malgrat ser tres germans, només ella, la xica, va haver de posar-se a treballar. Potser podrà reprendre algun dia els estudis i aconseguir un treball millor, però probablement no cobrarà el mateix sou que el seu futur marit (a igual treball, les dones continuem cobrant menys que els homes).

Mireia està feliç. Es casa amb la persona que estima. ¡Que bonic! Sap que mai no li faltará de res, Joan sempre estarà pendent del seu benestar. A més, en cas que no funcione el matrimoni, pensa, tin-

drà dret a la meitat del patrimoni comú.

No estaria gens malalment que algú l'informara dels canvis que introdueix la proposició de Llei de Règim Econòmic Matrimonial Valencià, presentat pel Grup Parlamentari Popular. Segons la proposició, si el matrimoni no sol·licita expressament el règim a guanyats, s'aplicarà sempre el règim de separació de béns. I amb aquest canvi, que suposadament respon a "un esforç d'adaptació constitucional, perquè la subordinació de la dona al marit és absolutament incompatible amb la Constitució" i un avanç per a la igualtat, perquè "tota regulació del règim econòmic del matrimoni valencià ha d'adaptar la normativa foral a la inqüestionable igualtat entre l'home i la dona", s'hi amaguen unes situacions discriminatòries de les dones.

Per exemple, si la mare de Mireia haguera enviudat mentre estava en el règim de separació de béns, no hauria tingut dret a la meitat dels guanyats sinó a un terç sobre els béns del marit. I Mireia, si es casa en règim de separació de béns, haurà de saber prèviament que si durant el matrimoni comprà un pis amb el seu marit, en cas de separació o divorci potser se'l quedarà ell, ja que si hi ha aportat més diners li reclamarà la diferència econòmica corresponent, la qual cosa és difícil que pugui fer. Fins i tot, l'*aixovar domèstic* passarà a ser propietat "del cònjuge que continue en l'habitatge habitual de la família".

Si no hi ha un acord a banda del matrimoni, Mireia, si se separa, toparà amb la injustícia d'haver treballat durant anys en la casa i en la cura de fills i majors i quedar-se al carrer.

Podria preguntar-se com és possible aquest desequilibri econòmic. ¿No es valoren els anys de treball domèstic? ¿I els salaris que per aquest motiu deixarà de percebre? És clar. La proposició de Llei estableix els criteris de valoració del treball a casa, si no hi ha acord: "el cost de tals serveis en el mercat laboral" —¿a quant es paga l'hora d'una netejadora, cuinera o costurera? ¿a quant la d'una educadora, assistenta social, psicòloga o infermera?— "o els ingressos que el cònjuge que preste aquests serveis haja pogut deixar d'obtenir". Com es faran aquests càlculs és tot un misteri.

Sembla que la iniciativa del Partit Popular naix per rescatar el nostre dret foral civil, perdut després de la batalla d'Almansa. ¿Perquè tanta pressa a recuperar-lo després de 300 anys quan, a més a més, juristes i associacions de dones s'hi han manifestat en contra?

Si darrere d'aquesta proposició de llei poden vindre canvis tan importants en la societat, per favor, que no tinguen tanta pressa. De primer, que sàpien que en pensen els experts i, després, que hi reflexionen.

Òvuls entre els 16 i els 35

Maria Lozano Estivalis

"Si tens entre 16 i 35 anys pots ajudar a una altra dona a tindre un fill: dona els teus òvuls". Aquest és un dels molts anuncis que circulen per Internet sobre la donació de ovocits. S'hi pot cercar per "donació" o per "lloguer", ja que el cercador assimila sense objeccions el que per a la majoria ja s'ha convertit en tabú: que la compensació econòmica per les molèsties ocasionades a les dones donants no deixa de ser un contracte de compravenda d'òrgans. En alguns casos, les clíniques que anuncien els seus serveis indiquen que aquests diners poden ser destinats a una ONG si la donant ho estima convenient, cosa que implica filar encara més prim amb aquesta insistent crida a la solidaritat femenina. Fer felices parelles estèrils, contribuir a reparar una manca biològica, possibilitar que una dona senta la maternitat des de l'embaràs, etc. són reclams per a la implicació emocional de joves amb un perfil preferentment universitari. El pagament per servei és menys

explícit, en moltes ocasions es limita a recordar el que estableix la llei i en alguns casos no s'hi indica la quantitat exacta que es percebrà per la donació.

El rastreig d'aquest tipus d'ofertes dona molt de joc en el debat sobre la corporeïtat femenina i sobre la naturalesa de les noves tècniques de reproducció. Si continuem cercant en la xarxa podem trobar arguments dispars sobre el que suposa aquest fet per a les dones i la seua relació amb el sistema econòmic social i cultural que estem construint a Occident. Bé des de la ciència, bé des de la psicologia, el dret o la política, el debat està servit. Ara bé, en la majoria de fòrums en els quals s'expressen les veus de les dones donants o que esperen la donació, s'evidencien bàsicament tres coses: que la motivació principal i majoritària per a la donació és la compensació econòmica, que hi ha por i inseguretats pels efectes secundaris no sempre ben explicats per les clíni-

ques i que la principal objecció és d'índole moral. Allí trobem joves que repeteixen intervencions a pesar dels riscos perquè necessiten els diners, dones que han seguit el tractament sense saber a penes res dels possibles efectes secundaris. En fi, tot un món que no hauria d'estar per descobrir.

La publicitat de les clíniques és útil per a plantejar preguntes a les joves sobre què entenen per solidaritat, maternitat, embaràs i comercialització dels cossos i de les tècniques mèdiques

Val la pena parar esment a aquest tema des de la pràctica de la donació, la discussió teoricopolítica i l'experiència de les dones perquè potser en la intersecció de

tots aquests discursos trobem vies per a treballar una reflexió més precisa sobre el paper que els nostres cossos ocuparan en els pròxims anys en l'escenari de la reproducció. La publicitat d'aquestes clíniques, els fòrums i xats virtuals i les anàlisis sobre aquestes qüestions són materials molt útils per a plantejar preguntes a les joves sobre el que entenen per solidaritat, maternitat, experiència de l'embaràs i sobre les seues idees sobre la comercialització dels cossos i de les tècniques mèdiques. La formació de persones crítiques davant aquests discursos és fonamental perquè la decisió individual de donar siga realment lliure i la responsabilitat política d'eliminar abusos i desigualtats siga efectiva.

Maria Lozano Estivalis és professora de Teoria de la Comunicació i membre del comitè d'empresa de la Universitat Cardenal Herrera-CEU de València.

Practicar i aprendre ciutadania

Charo Altable Vicario

Els fets recents d'Alcorcón i la violència dels barris parisencs, sense pretendre comparar-los, ens fan pensar en una altra educació i un altre món possible, altres barris possibles i una altra manera de ser ciutadanes i ciutadans.

Una altra vegada el nom genèric de joves, bandes, immigrants i barris, amaga el conflicte en les seues autèntiques dimensions i oculta les relacions que es donen entre homes i dones, entre dones i dones i entre homes i homes. Recordem que el detonant va ser la baralla de dues dones, nòvies de dos xics que eren, o que van començar a ser-ho a partir d'aqueixa baralla, rivals.

Diguem que la baralla de les dues xiques va ser el símptoma que va fer esclatar el malestar i la violència larvada i guardada en els cossos. Les joves dels suburbis parisencs, germanes i companyes dels joves que cremen cotxes i que han desfermat onades de furor en els barris, les *banlieues*, pateixen la violència d'aquests, i fins i tot dels seus pares, en els seus cossos violats i maltractats físicament i moralment.

Fadela Amara ens parla d'això en el seu extraordinari llibre *Ni putas ni sumisas*, on pot veure's clarament el codi sentimental i eròtic patriarcal, vigent encara en molts dels homes de les diverses capes socials dels nostres països. Aquest codi es correspon amb les actituds racistes i excloents de la diversitat: diferent sexe, diferent color, diferent cultura, religió i posició social. Els altres —i més encara les altres— es converteixen així en els bocxos expiatoris on projectar violentament el malestar, les frustracions i la ira. Es necessita, per tant, un canvi en el model eròtic, amorós i de convivència ciutadana que regula les relacions. Tot això ens indica la necessitat de treballar llargament en l'educació de les emocions, els sentiments i la sexualitat, per a avançar cap a un canvi de model que respecte i dialogue amb els diferents desitjos i emocions que es donen en els cossos. Aquesta educació no pot separar-se de l'educació per a la pau i el tractament dels conflictes mitjançant el diàleg i la mediació, partint que el cos humà és inviolable, tant en les relacions sexuals, com en les socials, a casa com al carrer, als nostres barris i ciutats com a l'Iraq o Palestina. Com ensenyar això i on. L'amor, el més oposat a la violència, crea llaços socials forts, relacions de proximitat, de

El nom genèric de joves, bandes, immigrants i barris, amaga el conflicte en les seues autèntiques dimensions i oculta les relacions que es donen entre homes i dones, entre dones i dones i entre homes i homes

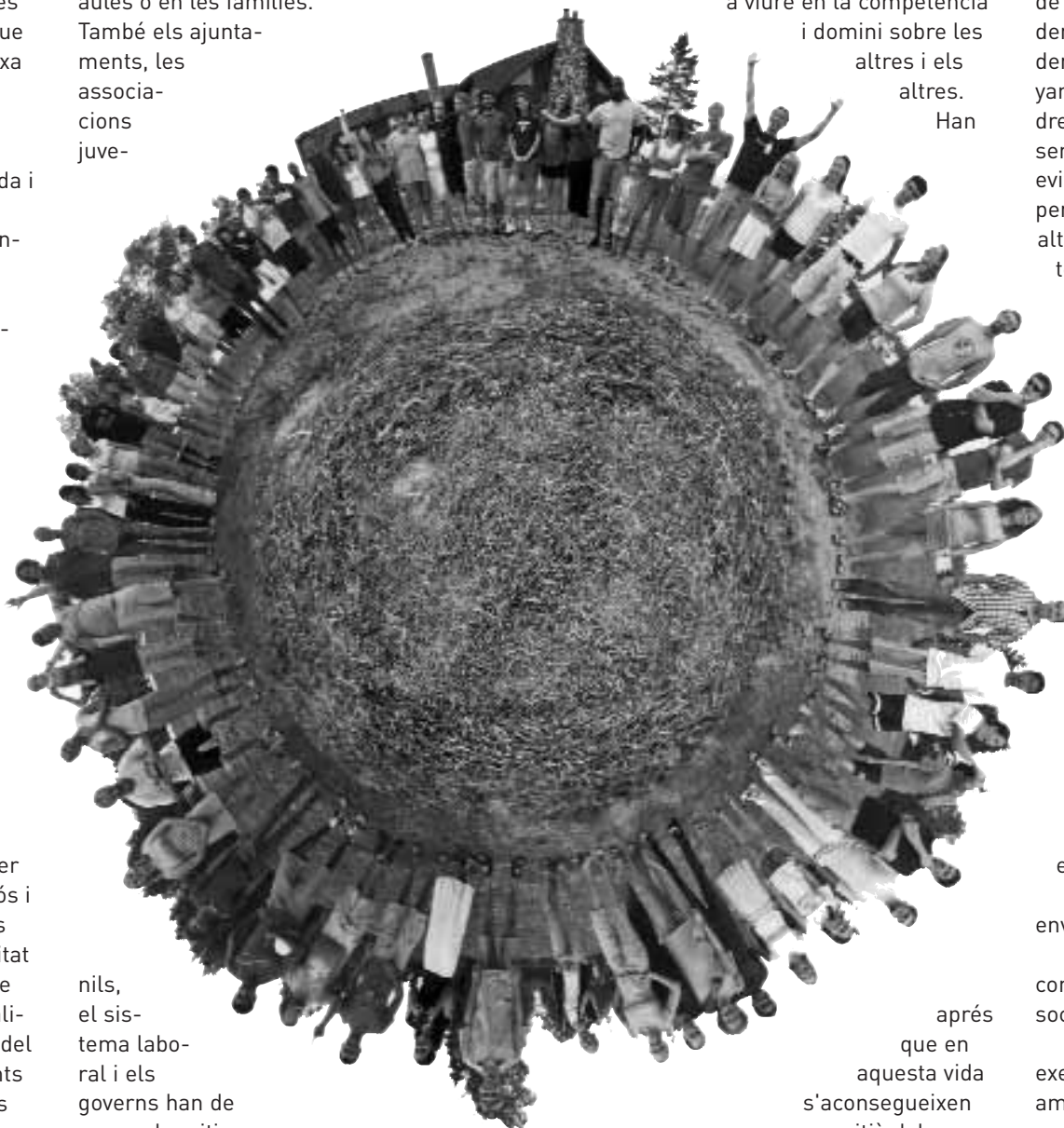
paraula, de cura, de respecte i bons tractes. Serà la pedagogia de l'amor la que pose sentit, repare danys, dolors i injustícies, donant un sentit de pertinença i relació, que és el que estan demanant les xiques i els xics joves dels nostres instituts i barris. Si no, el sentit de pertinença i la necessitat de reconeixement el donaran les bandes.

Però, ¿es pot ensenyar i aprendre l'a-

mor? Sense cap dubte, perquè l'amor no és només un sentiment, sinó una pràctica de relació en la qual intervien reflexions, actituds i accions, llenguatge verbal i corporal, món real i imaginari, qüestions totes que omplirien el currículum d'amplis continguts.

El currículum, les relacions personals entre el professorat, l'alumnat i les famílies, així com el model de convivència poden fer molt per a prevenir la violència i educar en amor. Però no tot es cou en les aules o en les famílies.

També els ajuntaments, les associacions juvenils,

els sistemes laborals i els governs han de posar els mitjans en recursos monetaris, espacials, educatius, culturals i de promoció laboral per a la prevenció de la violència.

La violència entre iguals i l'anomenada violència de gènere són dues cares de la mateixa moneda, encunyada per la violència estructural de les nostres societats; violència real —que podem veure en l'injust repartiment de les riqueses— i simbòlica —del llenguatge i de les representacions icòniques dels mitjans de comunicació—. En aquest medi de violència naixem i ens desenvolupem, encara que bressolats també per l'amor de les mares i altres persones que posen cura i amor en lloc de violència.

Les lleis vénen a posar límits a l'intolerable, però no per això se n'evaporen les causes. Pensem quin futur tenen les i els joves en acabar l'ESO, abocades i abocats a l'atur o als contractes precaris, quines condicions d'habitatge tenen, o per quants glops han de passar les persones immigrants, obligades a eixir dels seus països i cultures. ¿Com es poden establir un diàleg i unes accions que intervinguen en els conflictes que s'acosten perquè no sorgisca la violència? Pensem en els projectes creatius, i necessaris, que podrien realitzar en les seues comunitats, aprofitant aqueixa energia desbocada que observem

en els actes violents que practiquen. Perquè el furor dels seus actes prové de la falta de confiança en la possibilitat d'un canvi en les seues condicions de vida. Educats en una societat de consum, n'han rebut passivament nombrosos productes, fàcils d'aconseguir amb diners, però poques relacions d'amor, i poc de temps d'escolta. Potser ho van rebre en la seua infància, no tots, però després, en les relacions entre els iguals —on es forja la masculinitat i feminitat secundària— han après

a viure en la competència i domini sobre les altres i els altres. Han

aprés que en aquesta vida s'aconsegueixen coses per mitjà dels xanxanats i la violència. Han vist i après que els homes perden el respecte a les dones, que allò que diu o fa un home compta més que el que diu o fa una dona. Necessiten aprendre què són les relacions justes, sense domini ni submissió, i açò s'aprén practicant-ho. Necessiten relacions de confiança, que hi creen, i que puguen assumir una funció en les seues comunitats, que puguen creure —perquè ho comproven en la pràctica— que el món els necessita, que la seua energia és necessària per a transformar el món proper i llunyà. Però que aquesta transformació no pot fer-se amb violència.

Podem pensar que aquests gestos violents, aparatosos en la seua posada en escena, no són tan nombrosos o que no afecten la gran majoria, però la seua importància radica en el domini que estableixen i en la influència que exerceixen en la consciència de les persones que observen o s'informen d'aquests fets i en les pors que produeixen. Les persones que observen s'evadeixen, fugen o assisteixen a l'espectacle amb morbositat. I no obstant això, véncer les pors i establir la justícia, si pretenem arribar a una ciutadania democràtica, és una responsabilitat de totes i tots. Això no pot ensenyar-se en una assignatura d'educació per a la ciutadania

si no s'estableixen relacions de convivència justes entre dones i homes, entre homes i homes i entre dones i dones. No pot ensenyar-se si no es practiquen relacions que creen vincles d'amistat, comprensió i cooperació entre els diversos grups socials, culturals i religiosos d'una comunitat, d'una aula o un centre escolar. Cal fomentar trobades i treballar conjuntament en projectes reflexius, lúdics i participatius que creuen vincles reals.

De vegades, en educació es parla molt de formar persones autònomes i independents, però resulta que som éssers dependents i necessitats d'altres. Caldrà ensenyar que aquesta dependència ha d'entendre's com una relació d'intercanvi de béns, sense submissió, domini o violència. Això evitarà les fantasies omnipotents d'independència i superioritat, domini sobre altres. Apunte ací algunes temàtiques, teòriques, pràctiques i lúdiques, per a una educació de les ciutadanes i ciutadans:

- Reconèixer la diferència sexual i el saber de les dones, amb les seues conseqüències històriques, científiques, literàries...
- Reconèixer altres diferències culturals i religioses, sabent viure amb elles.
- Ensenyar a practicar un pensament crític.
- Construir noves masculinitats en grups de xics i noves feminitats en grups de xiques, per dialogar sense estereotips.
- Ensenyar a proposar alternatives, més enllà de la crítica i les queixes.
- Aprendre a escoltar-se i a escoltar els altres, que són diferents.
- Conèixer les pròpies emocions i desenvolupar l'empatia.
- Saber transformar la ira en projectes constructius de benestar individual i social.
- Estimar-se i saber estimar, sense exercir ni assumir el maltractament per amor.
- Desenvolupar un erotisme de la cura, sense violència i respectuós amb els diferents desitjos dels cossos.
- Saber cuidar-se i saber cuidar les persones i les coses, practicant la cura de la casa i dels llocs públics.
- Saber comunicar-se sense violència.
- Educar per a la cooperació, amb projectes conjunts amb persones de diversos grups socials i culturals.

De vegades, en educació es parla molt de formar persones autònomes i independents, però resulta que som éssers dependents i necessitats d'altres

- Participar en la vida democràtica del centre escolar.

Totes les persones que treballem amb la infància, amb adolescents i joves, hem de reflexionar i preparar-nos per a practicar i ensenyar una altra manera d'exercitar-se en la ciutadania, perquè el futur del món és responsabilitat de totes i tots.

Charo Altable Vicario és professora i terapeuta

Esperanza Díez Fuentes

professional experta en maltractaments contra les dones

“Les relacions amoroses s’han de basar en el respecte, el diàleg i la comprensió”

Esperanza Díez Fuentes / ARXIU

María Fernanda Tortosa
Esperanza Díez Fuentes treballa en el centre d'urgències Peracamps, de l'Hospital del Mar, a Barcelona. Des de 2003 està destinada en l'Institut Municipal d'Assistència Sanitària de Barcelona (IMAS), en la comissió de maltractaments, un equip multidisciplinari de professionals que elaboren protocols d'atenció i actuació davant els maltractaments.

Els mitjans de comunicació s'ocupen sovint dels maltractaments a les dones. És adequat el tractament informatiu que els donen a aquests casos?

Moltes vegades els mitjans ofereixen una informació no veraç i esbiaixada. En les morts de dones arriben a dir coses com: “L'home la va matar sota la influència de l'alcohol”, o “per gelosia”, o “en un enfuriment”, comentaris que en realitat són una picada d'ullet al maltractador i justifiquen el maltractament.

En quin sentit?

L'alcohòlic no li pega al seu *jefe*, veritat? L'alcohol i les drogues no són la causa del maltractament. És veritat que produeixen desinhibició i que sota els seus efectes es pot agreujar la violència, però no en són la causa. I quant als atacs de gelosia, no demostren amor, perquè el que estima, respecta i accepta. Els homes gelosos mostren l'afany de possessió sobre la dona, perquè es creuen en el dret de posseir-la.

I si no ho aconsegueixen, recorren a la violència...

El maltractador creu que ha de tenir el poder sobre la dona per a domar-la i allisonar-la, perquè sàpia que és ell qui mana. I per a aconseguir-ho, recorre a la violència en les seues diferents formes amb l'objectiu de perpetuar el seu domini.

Hi ha altres manifestacions de violència no física?

Per descomptat. Trencar-li alguna cosa que ella valore molt, el gerro que li va regalar la

seua mare, matar al gos o llançar la targeta de crèdit a terra i dir-li: Si vols comprar, arreblega-la. Els maltractadors estan convençuts que les dones són inferiors i depenen d'ells.

Per què hi ha dones que aguanten tant?

Per múltiples motius: per dependència econòmica, per l'arrelament dels fills, per por. Ell l'aïlla, l'amenaça de llevar-li els fills i el pis... I ella ha estat socialitzada per a mantenir la unitat familiar, amb submissió al seu marit.

Vaja, que el millor és tallar en sec al primer colp...

T'adones que en plantejar aquesta pregunta ja acceptes com a normal que ell li puga pegar? El primer que sorgeix quan presentem el tema és: “Si li pega, per què ella no se'n va de casa?”. Seria més correcte començar preguntant-se per què li pega, en lloc d'oblidar-se d'ell i parlar sobre el que ella ha de fer. La violència comença molt abans del primer colp, no amb un fet puntual, ni com un conflicte de parella. Sol començar amb el maltractament psicològic i de vegades es manté així tota la vida, sense violència física. De fet, hi ha moltes professionals que es queden impactades quan es reconeixen elles mateixes com a víctimes.

Recorda algun cas il·lustratiu?

Una treballadora social es va adonar que estava sent maltractada gràcies a una frase que li va obrir els ulls de sobte. Havia comprat una furgoneta amb el seu marit i quan hi van pujar per estrenar-la, ell li va dir: “Jo conduiré, que vaig més segur”. És aquest menyspreu, aquesta desvaloració contínua. Podria haver-li dit: “Deixa'm provar aquest tram, que m'agrada conduir”, sense menysprear la seua capacitat.

Com és el procés que desemboca en la violència física?

Es comença ridiculitzant-la: “Eres un desastre”, “Tu no saps”... L'home la desqualifica en la intimitat i davant els seus amics, els seus fills i la seua família. “No sap cuinar”. “Fixa't, tant de fred que fa i du els xiquets amb màne-

ga curta”. “Se li ha oblidat donar-li la medecina al meu pare”. Són mil detalls aparentment sense importància, el gota a gota de la desqualificació, sobretot en les situacions que suposadament corresponen a ella. La dona queda submergida en aquest cicle repetitiu, pot patir maltractaments durant molts anys, fins que es planteja que existeix un problema o decideix denunciar-ho.

Tant de temps?

Una vegada atrapada en el cicle del maltractament, la dona està molt danyada psicològicament, sense a penes capacitat per a percebre la realitat. Acostumada a aquest tipus de tracte, arriba a veure'l com a normal.

Aquesta situació s'ha comparat amb la síndrome d'Estocolm...

Sí, és clar. Ella pot fer alguns intents per a eixir-se'n, comentar-ho amb alguna amiga o una germana..., però pot obtenir com a resposta la incredulitat.

No la creuen?

No la creuen. Una característica del maltractador és aquesta doble cara de mostrar-se socialment com un ésser respectuós i agradable, molt diferent de com és a casa.

Com és exactament el maltractador?

Aparentment és un home normal, un home viril, amb una creença arrelada que ell ha de dominar la situació. És l'home de la casa, l'home que ho soluciona tot.

No és un malalt psicològic?

En absolut. Vol assegurar el seu poder en la relació matrimonial i amb els seus fills, i ho fa per creença, per cultura o per vivència en el seu ambient familiar anterior.

L'home ha de dominar i la dona ha de cuidar. Aquestes són les conviccions que transmetem inconscientment a la següent generació...

Als xiquets i les xiquetes d'ara estan educant-los les àvies, que pertanyen a una generació anterior, amb les creences, mites i cultura

més tradicionals. I la televisió tampoc ens ajuda. Ara mateix les xiquetes estan pendents d'unes telenovel·les llatinoamericanes que tornen a col·locar la dona 50 anys arrere.

Però, què es pot fer per a evitar-ho?

Moltes coses. Per començar, canviar el concepte d'amor en la parella. La dona encara creu en l'amor romàntic, el del lliurament total i la felicitat per sempre, i l'amor en la parella no sempre és així.

Sembla que aquest concepte romàntic és clau en l'educació de les adolescents.

Per descomptat. El lliurament total significa deixar de ser responsable del seu propi desenvolupament. S'ha venut moltíssim que la família és un nucli de felicitat, d'amor, i no és així.

Com que no és així?

Com que no. En les famílies hi ha conflictes, la convivència i els fills plantegen conflictes constantment i la dona és experta a evitar els conflictes. Això té el seu costat positiu, perquè s'ha fet experta a resoldre'ls sense violència.

Quin model d'amor hem de presentar a les xiques i els xics dels nostres instituts?

— Un amor i una relació basats en el respecte, el diàleg i la mútua comprensió. Com diuen Elena Simón, Séfora Bou i Joan Rovira en la seua *Guia per a evitar amors que maten*: “Qui bé t'estima, et desitja benestar, s'alegra amb els teus èxits, et considera especial i única, no et canviaria per cap, compta amb tu i amb les teues opinions, aprén de tu i amb tu, espera de tu el que tu vulgues o pugues donar, gaudeix amb tu de la vida, aprecia les teues qualitats i accepta els teus defectes, s'ocupa de cuidar-te i de cuidar la vostra relació.”

I sí, malgrat tot, cal separar-se, doncs arriba la separació.

És clar. És el mateix que passa mentre s'estimen: parlen, acorden i negocien el que calga negociar. I es respecten, es comprenen, intenten engranar els seus diferents punts de vista... Els homes, en general, no estan educats per a dialogar, per a expressar sentiments. Ells no parlen de si mateixos, no saben comunicar-se i transmetre el que senten.

També caldrà ensenyar als xiquets a ser autònoms i a expressar el seu amor amb paraules, amb atencions directes en la seua llar, no només amb diners i en l'espai públic. Però a les xiquetes, què hem que ensenyar-los?

Que aprenguen a detectar situacions de submissió, de falta de respecte, de xantatge emocional, com, per exemple: “Si no vens a veure'm al partit de bàsquet és que no em vols.”, en lloc de: “M'agradaria que vingueres al partit de bàsquet.” Han d'aprendre a contestar: “Sí que puc, hi aniré.”

El Pla Concilia: novetats i normes que el despleguen en l'àmbit de la Generalitat. Comparativa entre l'Administració del Consell, Justícia, Sanitat i Ensenyament Públic

SITUACIÓ	PLAN CONCILIA i Llei 30/84	ADMINISTRACIÓ CONSELL Decret 175/06	JUSTÍCIA Llei 30/94, LOPJ, RD 365/95	SANITAT Decret 137/2003	ENSENYAMENT PÚBLIC Decret 28/2001
Reducció de jornada per guarda legal	Menors de 12 anys i tindre cura directa d'una persona dependent (per edat o disminució psíquica o física) sense activitat retribuïda.	Xiquetes i xiquets de 12 anys i menors i familiars que requereixen especial dedicació.	Fills menors de 6 anys.	Fills menors de 6 anys si és justificable.	* Pendent negociació Fins ara: fills menors de 6 anys o més si és justificable, molt ambigu.
Reducció de jornada per raons de convivència	Cura directa de familiar (fins a 2n grau) per edat, accident o malaltia, sense activitats retribuïdes.	Cura de persona amb minusvalidesa igual o superior al 33 %, sense activitats retribuïdes per damunt del SMI.	Inexistent.	Cura de familiar de 2n grau (consanguinitat), 1r (afinitat) i minusvalidesa igual o major que el 33%.	- Pendent negociació. Fins ara: inexistent.
Reducció de jornada per malaltia llarga o crònica	Inexistent.	Qui no puga realitzar la jornada completa, amb previ certificat per la Unitat de Valoració d'Incapacitats.	Funcionariat en procés de recuperació. Disminució proporcional de les retribucions. Supeditat a necessitats del servei.	Inexistent.	- Provisional, pendent negociació. Fins ara: inexistent.
Reducció de jornada compatible amb les funcions del lloc de treball	Funcionariat a menys de 5 anys de jubilació forçosa, reducció de jornada fins a ?, amb reducció de retribucions. Supeditat a necessitats del servei. També (temporal) en recuperacions.	Jornada de 9 a 14 h, o les hores equivalents en llocs amb jornada de 36,15 hores setmanals. Percebrà un 75 per cent del total de les seues retribucions.	Els funcionaris a qui els falten menys de 5 anys per a complir la edat de jubilació forçosa. Reducció proporcional de retribucions. Supeditat a les necessitats del servei.	Inexistent.	- Pendent negociació. Fins ara: inexistent.
Reducció de jornada víctimes de violència sobre la dona	Reducció de jornada amb disminució proporcional de retribucions.	Reducció de jornada amb disminució proporcional de retribucions.	Reducció de jornada amb disminució proporcional de retribucions.	Inexistent.	- Pendent de negociació. Fins ara: inexistent.
Permís: matrimoni o unió de fet		15 dies naturals. Acumulable a les vacances.	15 dies naturals. Acumulable a les vacances.	15 dies naturals. Acumulable a les vacances.	- Pendent de negociació. Fins ara: 15 dies. No acumulable a vacances.
Permís: assistència a matrimoni o unió de fet		El dia de la celebració. Més de 375 km 2 dies.	Inexistent.	Inexistent.	- Pendent de negociació. Fins ara: inexistent.
Ídem de familiars fins a segon grau		1 dia. Més de 375 km, 2 dies.	Inexistent.	Inexistent.	1 dia. Més de 375 km, 2.
Permís per tècniques prenatales	Temps necessari per tractaments de fecundació assistida.	Temps necessari per a assistir a exàmens prenatales, preparació al part i tractaments de fecundació.	Temps necessari per a assistir a exàmens prenatales, preparació al part i tractaments de fecundació.	Temps necessari per a assistir a exàmens prenatales i preparació al part.	- Pendent de negociació. Fins ara: Temps indispensable, si no es pot fora de la jornada laboral.
Permís per maternitat biològica	16 setmanes ininterrompudes. Part múltiple, 2 més per cada fill a partir del segon. Nounat amb discapacitat: 2 setmanes més. 6 setmanes seran després del part. Si els dos treballen, el pare pot fer servir les 10 últimes (16 si mor la mare o queda incapacitada per a exercir l'opció). Amb fills prematurs o hospitalitzats, es pot iniciar el permís a partir de la data d'alta hospitalària del nounat. Mentre dure l'hospitalització, la mare o el pare (si mor la mare) pot absentar-se durant 2 hores diàries.	16 setmanes ininterrompudes. Part múltiple, 2 més per cada fill a partir del segon. Nounat amb discapacitat: 2 setmanes més. 6 setmanes seran després del part. Si els dos treballen, el pare pot fer servir les 10 últimes (16 si mor la mare o queda incapacitada per a exercir l'opció). Amb fills prematurs o hospitalitzats, es pot iniciar el permís a partir de la data d'alta hospitalària del nounat. Mentre dure l'hospitalització, la mare pot absentar-se durant dues hores diàries.	16 setmanes ininterrompudes. En part múltiple 2 més per cada fill a partir del segon. Amb fills prematurs o que han de romandre hospitalitzats, es pot iniciar el permís a partir de la data d'alta hospitalària del nounat.	16 setmanes ininterrompudes. En part múltiple 2 més per cada fill a partir del segon. També en xiquets discapacitats.	- Pendent de negociació. Fins ara: 16 setmanes ininterrompudes. En part, múltiple 2 més per cada fill a partir del segon. També en xiquets discapacitats.
Permís per adopció o acolliment de menors	Adopció o acollida de menors fins a 6 anys: 16 setmanes ininterrompudes. 2 més per cada fill/filla a partir del segon. També 16 setmanes (menors o majors de 6 anys) quan siguin discapacitats o de l'estranger. Si pare i mare treballen el poden gaudir conjuntament.	Adopció o acollida de menors fins a 6 anys: 16 setmanes ininterrompudes. 2 més per cada fill/filla a partir del segon. Dues més si els menors amb més de sis anys d'edat són discapacitats o de l'estranger. Si mare o pare treballen, el poden gaudir simultàniament.	Adopció o acollida de menors fins a 6 anys: 16 setmanes ininterrompudes. 2 més per cada fill/filla a partir del segon. També 16 setmanes (menors o majors de 6 anys) quan siguin discapacitats o de l'estranger. Si els dos treballen el poden gaudir conjuntament.	Adopció o acollida de menors fins a 6 anys: 16 setmanes. 2 més per cada fill/filla a partir del segon. També 16 setmanes (menors o majors de 6 anys) si són discapacitats o de l'estranger. Si els dos treballen el poden gaudir conjuntament.	- Pendent de negociació. Fins ara: adopció o acollida de menors fins a 6 anys: 16 setmanes ininterrompudes. 2 més per cada fill/filla a partir del segon. També 16 setmanes (menors o majors de 6 anys) quan siguin discapacitats o de l'estranger.
Permís per adopció internacional	Fins a 2 mesos. A gaudir segons la tramitació en el país d'origen del menor. Es cobren les retribucions bàsiques.	Fins a dos mesos. A gaudir en funció de la tramitació al país d'origen del menor. Es perceben les retribucions bàsiques.	El permís d'abans, podrà gaudir-se fins a 4 setmanes abans.	El permís d'abans, podrà gaudir-se fins a 4 setmanes abans.	- Pendent de negociació. Fins ara: fins a dos mesos. Retribucions bàsiques.
Permís per lactància	Per lactància de menor de 9 mesos, dret a una hora diària d'absència, podrà dividir-la en dues fraccions. Substituïble per un permís acumulable en jornades completes el temps corresponent.	Reducció de jornada d'una hora diària, que podrà dividir-se en dues fraccions. Es pot substituir per un permís retribuït que acumule en jornades completes el temps corresponent. Per lactància d'un menor de 12 mesos o per adopció o acolliment en el	Reducció de jornada d'una hora diària, que podrà dividir-se en dues fraccions. Per lactància d'un menor de 12 mesos o per adopció o acolliment en el mateix supòsit. Ampliable en la mateixa proporció per part, adopció o acolliment familiar múltiple. Indistintament mare o	Reducció de jornada d'una hora diària. Podrà dividir-se en dues fraccions. Per lactància d'un menor de 12 mesos o per adopció o acolliment en el mateix supòsit. Ampliable en la mateixa proporció per part, adopció o acolliment familiar múltiple.	- Pendent de negociació. Fins ara: menors 12 mesos. Podrà gaudir-lo el pare o la mare. Si ambdós treballen, només el gaudirà un dels dos.

		mateix supòsit. Ampliable en la mateixa proporció per part, adopció o acolliment familiar múltiple. Indistintament mare o pare, si ambdós treballen, solament el gaudirà un dels dos.	pare, si ambdues treballen, solament el gaudirà un dels dos.	Indistintament mare o pare, si ambdues treballen, solament el gaudirà un dels dos.	
Permís per paternitat	10 dies de permís per naixement, acolliment o adopció. A partir del naixement, decisió administrativa o resolució judicial.	15 dies naturals per naixement, acolliment o adopció. A partir del naixement, decisió administrativa o resolució judicial. Amb prèvia renúncia del pare, podrà gaudir-lo el cònjuge o parella de fet de la mare.	3 dies o 5 localitat diferent. 2 dies més si hi ha complicacions mare o fill.	3 dies; 5 a més de 100 km.	- Pendent de negociació. Fins ara: 15 dies naturals a partir de la data de naixement, adopció o acolliment.
Permís mèdic i assistencial	El temps indispensable. Menors amb discapacitat, per assistir a reunions de coordinació de centres d'educació especial, on reba tractament o acompanyar-lo perquè reba suport en l'àmbit sanitari.	El temps indispensable. Necessitats pròpies, de menors, ancians o discapacitats a càrrec, per a consultes, tractaments i exploracions mèdiques, reunions en centres d'educació especial; consultes de suport addicional en l'àmbit sociosanitari.	El temps indispensable. Necessitats pròpies, de menors, ancians o discapacitats a càrrec per a consultes, tractaments i exploracions de tipus mèdic.	El temps indispensable. Necessitats pròpies, de menors, ancians o discapacitats a càrrec per a consultes, tractaments i exploracions de tipus mèdic.	- Pendent de negociació. Fins ara: el temps indispensable. Necessitats pròpies, de menors, ancians o discapacitats a càrrec per a consultes, tractaments mèdics. Preferiblement, en horari no lectiu.
Permís per defunció o malaltia greu de familiar	Familiar 1r grau: 2 dies hàbils. 5 dies distinta localitat residència. Familiar de 2n grau: 2 dies hàbils, 4 dies fora de localitat de residència.	Cònjuge, parella de fet o familiar 1r grau: 4 dies naturals. 6 dies a + 100 km de localitat residència. Familiar de 2n grau: 3 dies naturals. 5 dies a + 100 km.	Familiar de 1r grau: 3 dies hàbils. 5 dies en distinta localitat de residència. Familiar de 2n grau: 2 dies hàbils, 5 dies fora localitat de residència.	Familiar de 1r grau: 3 dies hàbils. 4 dies en distinta localitat de residència. Familiar de 2n grau: 2 dies hàbils, 3 dies fora de localitat de residència.	- Pendent de negociació. Fins ara: familiar 1r grau: 4 dies hàbils. 6 dies a + de 100 km. Familiar 2n: 3 dies hàbils, 5 dies a + 100 km. A partir del fet causant.
Llicència sense retribució per interès particular	Podran concedir-se, sense retribució, per assumptes propis. La durada acumulada no podrà excedir 3 mesos cada 2 anys.	Màxim 6 mesos cada 3 anys. Sense mínim. Denegació motivada. Alta especial en el règim de previsió social. Computa antiguitat i grau personal. Se n'exclou el còmput de les vacances.	Tres mesos cada dos anys. Informe favorable.	Mínim 15 dies i màxim 3 mesos cada 2 anys.	- Pendent de negociació. Fins ara: depenent de les necessitats dels serveis. Mínim de 15 dies i màxim de 6 mesos.
Llicència no retribuïda: malaltia greu o irreversible de familiar fins a 2n grau	Inexistent.	Fins a 1 any. Informe mèdic. Computa als efectes d'antiguitat i consolidació de grau personal. No constitueix situació d'alta especial.	Inexistent.	Inexistent.	- Pendent de negociació. Fins ara: inexistent.
Flexibilitat de permanència obligatòria en 1 h diària; 2 h en famílies monoparentals amb familiar al seu càrrec	Possibilitat de flexibilitzar amb un màxim d'una hora l'horari fix de jornada per a qui tinga cura de persones majors, fills menors de 12 anys o persones amb discapacitat. També cura de familiar amb malaltia greu fins a 2n grau (consanguinitat o afinitat).	- Majors de 65 anys que requereixen especial dedicació. - Fills/filles fins a 12 anys. - Familiar fins a 2n grau. - Malaltia greu o discapacitat (=/+ del 65%) - 2 h dia. Xiquets amb discapacitat, conciliar horaris dels centres educatius. - 2 h diàries i canvi de torn, víctimes violència sobre la dona.	Possibilitat de flexibilitzar en un màxim d'una hora l'horari fix de jornada per a qui tinga cura de persones majors, fills menors de 14 anys o persones amb discapacitat. També cura de familiar amb malaltia greu fins a 2n grau (consanguinitat o afinitat).	Inexistent.	- Pendent de negociació. Fins ara: inexistent.

Més informacions i comparatives sobre convenis d'ensenyament privat, comunitats autònomes i altres, en: www.intersindical.org

La Intersindical obté dues sentències favorables en via penal per vexacions i agressions contra treballadores

Serveis Jurídics, Intersindical Valenciana

Agressions verbals i físiques

El jutjat d'instrucció núm. 7 de València en un juí de faltes de 2006, sobre agressions verbals i físiques per part d'una persona usuària dels serveis sanitaris públics a unes treballadores d'una institució sanitària de la Conselleria de Sanitat, d'acord amb el que estableix l'article 617.1 i 62.2 del Codi de Dret Penal, imposa la següent pena: "Responsabilidad criminal por dos faltas de lesiones condenada a la multa de por cada una de ellas a razón de tres euros día, y con arresto domiciliario

por cada dos cuotas no satisfechas" i "una falta de amenazas del artículo 620.2 del Código de derecho Penal, imponiéndole la pena de un mes de multa a razón de tres euros día y con arresto sustitutorio de un día por cada dos días no satisfechos".

L'autora va reconèixer els fets en la vista oral i la sentència no es va recórrer, per la qual cosa té caràcter de ferma. Es tracta d'una sentència exemplaritzant, atès que en el sector públic són cada volta més freqüents incidents amb agressivitat per part dels usuaris. Sovint, aquests fets queden impunes per no ser denunciats

degudament en temps i forma i els treballadors se senten desprotegits i indefensos per part de l'administració pública. Així com l'article 10 de la Llei General de Sanitat estableix clarament els drets dels usuaris en aquestes institucions, l'article 11, sobre obligacions dels usuaris, és genèric i imprecís i no regula la cobertura que cal donar als treballadors en els casos on se senten agredits verbalment i físicament.

Vexacions contra una treballadora

En un juí de faltes de 2006, per "vexacions injustes a una dona treballadora per part d'un company de treball", l'Audiència Provincial de València va ratificar la sentència emesa en primera instància: "Condena a la pena de multa de 10 días fijan-

do una cuota diaria de 2 euros y las costas procesales; acordando que si no satisficiera voluntariamente la multa (...) quedará sujeto a responsabilidad personal subsidiaria de un día de privación de libertad por cada dos cuotas diarias no satisfechas.". Com es pot deduir, vexar, insultar i/o coaccionar una treballadora, segons les penes previstes en l'article 620.2 del Codi de Dret Penal, és molt barat i les multes que solen imposar els tribunals tenen un caràcter fonamentalment simbòlic. Cal, per tant, modificar el Codi Penal en aquests casos i incrementar les sancions.

Violència de gènere o terrorisme 'domèstic'

Marga Juan i Cardona

En consultar el nou increment de víctimes que registra el balanç sobre la violència de gènere de 2006 em pregunte si les dones mortes no entraran en la categoria de víctimes del terrorisme "masclista". No sóc l'única que ho qüestiona, perquè en alguns mitjans de comunicació altres veus també s'inclinen per considerar-ho seriosament.

Tanqueu els ulls i imagineu que qualsevol víctima del terrorisme anara a una comissaria de policia i denunciara que tal terrorista l'ha amenaçada de mort, o l'ha apallissada, o que tal dia a tal hora posaran una bomba a l'aeroport de Madrid per assassinar-la, i a més, foren públics els noms dels terroristes. Us ho imagineu?

Seguiu imaginant que, per aquestes denúncies, a les possibles víctimes la policia els posara uns braçalets, els donaren un telèfon mòbil per a

Tanqueu els ulls i imagineu que qualsevol víctima del terrorisme anara a una comissaria de policia i denunciara que tal terrorista l'ha amenaçada de mort, o l'ha apallissada

tenir-les controlades i als terroristes els dictaren una ordre d'allunyament de 500 metres de les víctimes. És difícil d'imaginar-ho?

Continuem imaginant que,

ARXIU

malgrat el braçilet, el mòbil i les ordres judicials, els terroristes continuen amenaçant i pegant a les seues víctimes... fins que les maten. Us imagineu que els presumptes autors de l'11M a Madrid els hagueren aplicat una ordre d'allunyament? Sabem que això és impossible d'imaginar.

En qualsevol atemptat terrorista creiem saber qui en són els culpables, els seus actes atempten contra els valors socials establerts. En la violència masclista, si ho analitzem bé, tots i totes hauríem de sentir-nos culpables.

La violència de gènere té el seu origen i està fonamentada justament en els valors socio-culturals de l'ordre social establert. És una violència basada en la submissió de la dona i el seu control per a mantenir el nucli familiar, base de l'organització de les societats des de

l'antiguitat. És, per tant, una violència necessària per a mantindre el model patriarcal. Sempre hi ha qui defensa aquest model o qui fa responsable la dona de la desestructuració familiar.

Al llarg del temps, els actes de violència contra les dones s'han considerat uns successos aïllats, de l'àmbit privat, quan en realitat són fets que perpetuen el model de la desigualtat entre homes i dones, amb un objectiu clar de controlar, sota l'amenaça i la por de més de la meitat de la població mundial. Mentrestant, si no es denuncien aquests fets com a accions organitzades amb una finalitat, i seguim mantenint-los en l'àmbit privat, totes les dones estarem en perill de patir-lo.

Analitzem què va passar en l'última manifestació a Madrid en memòria dels morts per l'atemptat de l'11-M, el terrible espectacle d'enfrontament

entre partits polítics i associacions de víctimes pel lema de la concentració. Compareu-ho amb el silenci clamorós de la societat per la primera dona morta de 2007. De poc, no ens n'assabentem!

Cada vegada que mor una dona en circumstàncies violentes, només es convoca alguna concentració aïllada prop del lloc d'on era la víctima

Mireu, cada vegada que mor una dona en circumstàncies violentes, només es convoca alguna concentració aïllada prop del lloc d'on era la víctima. Fins i tot l'any passat, la commemoració del 25 de novembre, el Dia contra la Violència de Gènere, el dia per a recordar-les per tot arreu, una associació de víctimes de terrorisme els va llevar el protagonisme.

Cal reclamar almenys un dia, aquest dia, els el devem. Els han llevat la vida, no els llevem ara el record, elles ho mereixen: han estat assassinades i, a més, són víctimes del terrorisme "domèstic".

Marga Juan i Cardona és mestra d'Educació Primària.

Arriba la vacuna contra el càncer de coll d'úter

Antonio Bernabeu

La citologia periòdica, una pràctica eficaç de detecció

El càncer de coll uterí ocupa el segon lloc en els més freqüents en les dones en el món, però és el més detectable precoçment, tant ell com les seues lesions prèvies. El mètode que s'ha mostrat més valuós per a detectar-lo i que més vides ha salvat és la citologia realitzada periòdicament.

El càncer de coll d'úter està causat pel virus del papiloma humà (VPH), que es transmet per contacte sexual. És a dir, totes les dones amb vida sexual activa estan sotmeses al risc de contraure aquest virus. Per això, sota certes condicions, tenen risc d'acabar patint un càncer de coll uterí. El fet real i esperançador, però, és que amb citologies periòdiques i amb noves tecnologies les lesions prèvies poden ser

detectades i tractades amb èxit.

Són poques les dones que coneixen aquests aspectes i, per tant, no es consideren en el risc de patir tant el citat càncer com les anomenades lesions prèvies o lesions premalignes. Els virus del papiloma humà considerats de baix risc són els responsables de les anomenades "berrugues genitals".

Estudis recents demostren que un 80% de dones amb vida sexual activa són o han estat portadores del VPH en algun moment de la seua vida, encara que no arriba al 50% les dones que en coneixen l'existència. Més del 70% de les dones ignoren el valor de la citologia per a la prevenció d'aquest càncer. Ara mateix, el més greu és que moltes dones

mai no s'han fet una citologia cervicovaginal, un mètode senzill, inòcua i ràpid, que fa més de quaranta anys que va ser reconegut per l'Organització

Un 80% de dones amb vida sexual activa són o han estat portadores del virus del papiloma humà en algun moment de la seua vida

Mundial de la Salut com el millor sistema per a la detecció precoç. Quant a la prevenció només se sap que l'ús del preservatiu redueix el risc, però no protegeix del tot.

La gran esperança és la imminent comercialització a

l'estat de les vacunes preventives que protegeixen contra més del 70% dels càncers de coll d'úter i les seues lesions precursoras. També és positiva la imminent vacunació de preadolescents, adolescents i joves, un primer pas que pot servir per a acabar amb aquest greu problema de salut. De moment, la informació completa sobre el problema i la realització de citologies periòdiques es presenten com els millors camins per a lluitar contra el problema.

Antonio Bernabeu és metge i director de l'Institut de Fertilització i Ginecologia Bernabeu, d'Alacant

El IV Congrés d'Escola Valenciana presenta les seues conclusions

Escola valenciana i societat sostenible

ARXIU

Escola Valenciana, Federació d'Associacions per la Llengua

Considerem absolutament necessari denunciar l'ús pervers que del terme "sostenibilitat" fan de manera interessada, persones i institucions, i en concret la Conselleria de Territori i Habitatge, per tal de justificar intervencions negatives en diferents àmbits d'actuació dels que són responsables, com ara els urbanístics i els de l'oci. Considerem, per tant, que activitats i realitzacions sostenibles són aquelles que permeten un desenvolupament humà que satisfà les necessitats de totes les persones de la generació actual, sense comprometre el desenvolupament de totes les persones de les generacions futures. Per assolir el principi esmentat, esdevé absolutament necessari que no es degrade el

medi ambient, ja que d'aquest medi ambient depèn, en definitiva, tot el desenvolupament. Hem de tenir clar també que el desenvolupament humà sostenible no sempre és sinònim de creixement econòmic, ja que el desenvolupament humà ha de comptar amb els principis d'equitat, justícia i pau per tal d'evitar que el creixement econòmic d'uns es faça sobre el subdesenvolupament o el patiment d'altres. Alhora, la sostenibilitat implica també el manteniment i la potenciació de la pluralitat de cultures, llengües i formes de vida en general, respectuoses amb els drets humans. En definitiva la pluralitat en el món és una característica de la biodiversitat i un element de riquesa per a la humanitat.

Educació per a la sostenibilitat

■ L'educació, com a component fonamental del desenvolupament humà, és, alhora, un dret universal que ha de capacitar individus i col·lectivitats per a un desenvolupament sostenible.

■ L'educació per a la sostenibilitat no ha de contemplar el medi ambient com un aspecte separat de l'activitat humana sinó que el medi n'està implicat i cal protegir-lo tenint-lo en compte en totes les decisions que s'adopten.

■ L'educació per a la sostenibilitat no es realitza només en l'àmbit escolar i educatiu sinó que es fa dins de la societat en general i tota la societat hi està implicada.

■ L'educació per a la sostenibilitat exigeix que les actuacions dels responsables polítics i econòmics no vulneren els principis que esmentem i que les actuacions de qualsevol índole que es realitzen, siguin respectuoses amb el medi ambient i ordenades. Cal tindre en compte que els recursos naturals són limi-

tats i que el fet d'una creixent i desordenada activitat econòmica sense més criteri que l'econòmic, produeix problemes mediambientals greus i irreversibles.

■ Denunciem que al País Valencià s'ha adoptat un model de creixement depredador de territori i de recursos naturals, el qual ha fet que en sis anys unes 25.000 hectàrees hàgen sigut segellades amb asfalt i ciment. Aquest model ha provocat també que el consum de recursos renovables exigisca ja una superfície de terra biològicament productiva sis vegades més grans que el territori valencià. Pel que fa a l'àmbit educatiu i escolar:

■ En la tasca educativa i docent ens comprometem a aplicar programes d'educació per a la sostenibilitat i a què els principis de sostenibilitat informen tota la vida escolar

■ Conscients que, territori i llengua són dos elements del patrimoni valencià necessaris que estan

indissolublement units, que s'entrecreuen, ens identifiquen, ens serveixen de referent i ens aporten riquesa cultural i vida. Reafirmem els principis que sempre han impregnat Escola Valenciana. Seguirem, per tant, potenciant els models d'educació enriquidors que aporten un coneixement efectiu i un ús normalitzat de la nostra llengua, així com, seguirem fomentant el coneixement de la pròpia cultura i afavorint l'autoestima com a valencians..

■ Ens comprometem des dels principis didàctics de reflexió-acció, a educar en la defensa i el respecte al medi ambient, a educar per a la convivència, la interculturalitat, la solidaritat i la pau. Tot reclamant, de l'entorn social i polític que pose en pràctica els valors que inspiren aquesta orientació educativa.

■ Exigim de l'administració educativa i de totes les institucions adients, recursos efectius per a l'educació per a la sostenibilitat en

tots els aspectes que aquesta abasta.

■ Exigim de l'administració educativa que, a partir d'ara, totes les construccions escolars, així com les activitats que en elles es realitzen, s'adeqüen als principis de la sostenibilitat i que els centres escolars existents s'hi adapten el màxim possible. Al respecte, incloem en aquestes resolucions un annex que constitueix un decàleg que determina les característiques físiques d'un centre educatiu per considerar-se sostenible.

■ Considerant que l'àmbit escolar, no és l'únic espai on infants i joves reben influències educatives, ens comprometem a treballar per assolir una societat valenciana que siga referent positiu per a les generacions joves.

En aquest sentit (...) encoratgem tots els sectors de la societat a dotar-se d'una nova ètica que ajude a crear nous models de vida sostenible i dur-la a la pràctica.

Què és un centre mediambientalment sostenible?

Entenem per centre escolar mediambientalment sostenible aquell en el qual la construcció, el manteniment i la gestió responen a principis de sostenibilitat. Per aconseguir-ho cal aplicar entre altres les orientacions següents:

■ **Ubicació.** Abans de decidir la ubicació i l'orientació de l'edifici escolar, cal que es realitzen els estudis previs necessaris, tot tenint en compte aspectes paisatgístics, geològics, bioclimàtics, etc. Alhora, cal tècniques de construcció que no produïsquen impactes ambientals.

■ **Materials.** Els materials a utilitzar han de ser els que més s'adiuen als criteris de sostenibilitat (fusta d'explotació sostinguda, ceràmica de cocció inferior a 950°, pintures naturals, etc.) i s'hi ha d'evitar els que en són negatius com el PVC, poliuretans i altres.

■ **Exteriors.** El disseny arquitectònic exterior i els revestiments del centre educatiu han d'estar en consonància amb el tipus de construcció més usual en la localitat o zona. No han de tenir barreres arquitectòniques i han de preveure també la ubicació d'espais i contenidors per a la separació i reciclatge de residus.

■ **Instal·lacions.** Les instal·lacions (circuitos elèctrics, conduccions i sanejament, calefacció... etc.) s'han de realitzar amb tècniques i materials acords amb els criteris de sostenibilitat i han de tenir la qualitat necessària per evitar el balafament d'energia o d'aigua.

■ **Recollida d'aigua.** L'edifici escolar ha d'estar dotat d'un sistema de recollida d'aigua de pluja, complementari a les instal·lacions d'aigua potable. Cal que es reciclen també

les aigües grises i negres i es facen servir per als usos adequats.

■ **Energies alternatives.** L'edifici ha d'estar dotat de sistemes per a la producció d'energies alternatives, sobretot d'energia solar tèrmica i fotovoltaica. Cal que hi haja un sistema de circulació natural d'aïres, que ajude a la climatització de l'edifici tant a l'estiu com a l'hivern.

■ **Menjador.** Per al servei de menjador, caldrà que hom afavorisca l'agricultura de proximitat, els productes biològics i altres procedents dels comerços de consum just. Alhora, cal promociar el reciclat dels residus.

■ **Plantes.** És important que el centre escolar compte amb un hort i un jardí ecològic, amb plantes autòctones.

■ **Accessos.** Els accessos al centre escolar han de possibilitar l'anada a

peu i amb bicicleta i també un servei de transport públic, segur, de qualitat i no contaminant.

■ **Consum.** El centre educatiu ha de reduir, reutilitzar i reciclar tots els elements bàsics per al seu funcionament.

L'administració educativa té l'obligació de potenciar aquest tipus de centres. Mestres, famílies i societat civil han d'exigir aquestes consideracions i promoure-les.

Escola Valenciana - Federació d'Associacions per la Llengua es compromet a divulgar aquests criteris bàsics perquè en un termini màxim de tres anys les construccions escolars existents s'adeqüen als principis definits en aquest decàleg. També ho hauran de fer els centres de nova creació.

Traços per a un retrat de Pilar Miró

Begoña Siles Ojeda

In memoriam de Pilar Miró
Deia John Lennon: "La vida és el que et va passant mentre t'obs-tines a fer altres plans." I segu-rament Pilar Miró (Madrid, 1940-1997) sabia molt sobre aquesta reflexió perquè, obsti-nada a realitzar estudis de Dret i Periodisme, va acabar sent diplomada per l'Escola Oficial de Cinematografia (1968) i treba-llant en televisió, fins que va tenir l'oportunitat de rodar la seua primera pel·lícula en 1976.

Va ser la primera i l'única dona que va ocupar el càrrec de directora general de l'Institut de Cinematografia i Arts Audiovisuals entre 1982 i 1985, un període marcat per l'anome-nada llei Pilar Miró del cinema. També va ser la primera dona directora general de Ràdio Televisió Espanyola, entre 1986 i 1989. Després d'ella només dues més, Mónica Ridruejo i Carmen Caffarel, van exercir aquesta mateixa responsabilitat.

Però professionalment Pilar Miró volia ser, sobretot, directo-ra de pel·lícules: "El cinema és el gran amor de la meua vida. Els altres amors van i vénen, però el cinema sempre roman." Ella, que unia aquesta fidelitat al seu caràcter obstinat, va ser una de les directores més prolí-fiques de la indústria cinemato-gràfica espanyola de les últimes dècades, a més d'una de les poques realitzadores amb una obra fílmica reconeguda de manera unànime, nacionalment i internacionalment, per la críti-ca i l'audiència.

Al costat de la també directo-ra Ana Mariscal —onze pel·lí-cules entre els anys cinquanta i seixanta— Pilar Miró és encara hui la realitzadora espanyola amb més films estrenats: *La petición* (1976), *El crimen de Cuenca* (1979), *Gary Cooper, que estás en los cielos* (1980), *Hablamos esta noche* (1982), *Werther* (1986), *Beltenebros* (1991), *El pájaro de la felicidad* (1993), *Tu nombre envenena mis sueños* (1996) i *El perro del hortelano* (1996).

El seu caràcter tímid i intro-vertit —els seus companys de Televisió Espanyola s'hi referien com "la botellita lacrada"— tal vegada va ser responsable que traslladara els seus pensaments

als espais creatius, òpera, tea-tre, cinema i televisió, i a tots ells es va lliurar amb una con-vicció infrangible.

La seua fe no tenia límits. Ella mateixa solia dir-ho: "Per què tindre'n? En tens tants al voltant que no seré jo qui me'n pose més." Andrea, la protago-nista femenina de *Gary Cooper, que estás en los cielos*, com volent-se fer eco de les seues paraules, manifestava en el film: "John Ford va dirigir setanta pel·lícules, Howard Hawks cin-quanta-vuit, Hitchcock cinquanta. Jo no vull ser menys. Aquests són els meus plans de futur."

I fidel a la seua cabuderia i absència de límits, la directora va seguir parlant dels seus plans de futur a penes concloure el rodatge de *El perro del hortelano*, la seua última pel·lícula. Entusiasmada com estava per Lope de Vega, se li va ficar al cap dur al cinema un dels textos més complexos de l'autor, *El castigo sin venganza*. De fet, ella insistia amb freqüència: "La tinc ací ficada, i la faré". Si no hagu-ra sigut per la seua mort —el pròxim octubre farà deu anys—, tan obstinada com la mateixa Pilar Miró, de segur que ja l'hauria rodada. Una llàstima.

Begoña Siles Ojeda és professora de Narrativa Audiovisual i membre del comitè d'empresa de la Universitat Cardenal Herrera-CEU de València.

ENXARXATS

Joan Cortés

La prostitució, comerç de cosos i voluntats

http://www.mujiresenred.net/done-senxarxa/mot.php?id_mot=30

S'han referit a ella com la professió més antiga del món i, a diferència d'altres, continua ancorada en la semiclandestinitat. La seua simple menció fa esclatar debats hipòcrites i la gent es colpeja el pit exigint la praxi de la terra cremada i el mata-degolla. A les grans ciutats, als polí-gons industrials, a les rotondes... són les esclaves invisibles o transparents, són les pàries que un colp de mal vent de la vida féu que vengueren el cos i l'ànima al preu que corria. És una problemàtica social molt com-plexa que reclama un debat polític i mesures immediates per millorar les condicions de vida d'unes dones que saben en la seua pròpia carn què és ser un objecte d'usar i tirar. Tornaran a trobar la condició humana que per-derien sota el pont de qualsevol tra-versia?

L'embull que no ens deixa vore ni el sol del migdia

<http://www.iemed.org/publicacions/quaders/2-3/cfeliu.php>

La situació legal de què són víctimes algunes dones musulmanes és una pasterada de codis civils i religiosos que aplica una pressió política que resulta insostenible per al principi d'igualtat entre homes i dones i les reivindicacions bàsiques en matèria de drets humans. Són realitats unidi-mensionals vinculades a un món d'homes que beneeix els seus privi-legis i condemna a priori al fracàs més estrepitosos intents oberturistes que pretenen aplicar alguna pinzella-da de flexibilitat a les relacions humanes. S'ha d'admetre que cada idiosincràsia ha de posseir unes regles evolutives pròpies que no es poden importar de latituds existen-cials radicalment diferents, però s'ha d'acceptar també que ha d'existir una metodologia adaptativa a cada tram avançat per estimular-ne el següent i evitar que el procés s'estanque. Podran el col·lectius progressistes del món àrab i musulmà fer aquest malabarisme amb èxit?

Maltractades, una violència exercida a recer de la por

http://www.educarenigualdad.org/Upload/Mat_30_guiamalostratoas MAQUETA.pdf

Els maltractadors estan convençuts que amb l'ús de la violència i l'aplica-ció constant de la dinàmica de l'a-gressió estan simplement exercint el seu dret a disposar d'una propietat que en lloc de mesurar-se en metres quadrats es mesura en cèl·lules humanes, emocions contradictòries i sentiments morts. Els freudians atri-buïen la passivitat de les víctimes dels maltractaments quotidians a la comoditat que suposa acostumar-se a les vexacions, a la tortura física i mental i al model de relació agres-sor-víctima. Les dones maltractades, però, viuen al fons d'un pou on pene-tra poc la llum i l'aire enrarit es fa irrespirable. Han d'ascendir cap a la llum, reunint els escassos grams de coratge que tinguen al seu abast.

Dones versus islam, anhels encallats

<http://www.webislam.com/?sec=vaa&s=Mujeres&sb=%2E%2E>

Les discussions basades en la relació entre dona i islam, sadollen les seues energies extremadament críti-ques en l'aparença externa de la població femenina tant en els països àrabs i musulmans com a les ciutats europees. Potser encara no estem prou preparats per a mantindre un debat seriós sobre la possibilitat de con-viure en estat d'igualtat i enriquiment mutu carrer amb carrer, vivenda amb vivenda, aula amb aula i cos amb cos, amb col·lectius humans de diversa procedència geogràfica, cul-tural, religiosa, idiomàtica, etc. El debat del vel als centres educatius, als centres de treball i als edificis públics no sols no ha gratat ni la superfície dels aspectes sobre els quals cal meditar i debatre, sinó ens ha omplert les ungles de brutícia. És un debat incòmode, tendent a la retòrica més supèrflua i farcit de cli-xés simplistes que cal traslladar al món real sense renunciar a la virtua-lització a llarg termini.

Agafats de la mà, la brisa sembla més fresca

<http://www.redfeminista.org/>

La causa feminista ha sofert una evo-lució condicionada fonamentalment pel seu contacte epidèrmic amb les diferents realitats socials, econòmi-ques i polítiques que l'ha embolcalla-da com la pellofria i el segó han guar-dat la llavor que contenien. Ara, la lluita feminista és en essència la mateixa que defensaven les sufragis-tes que es llançaren a les potes d'a-quells cavalls embravits i alhora és distinta perquè el món ha engendrat nous reptes. Políticament, convergeix amb altres col·lectius humans que aspiren a transformar la vida perquè un altre món és possible per molt que s'entesten els capos dels imperis climatitzats, les mòmies empapera-des amb accions en borsa i els impulsors de les mil guerres localit-zades molt rendibles.

Si A és igual a B i B és igual a C... A és igual a C?

<http://www.solidaries.org/iguallat/in dex2.htm>

George Orwell afirmava que els ésser humans som tots iguals, però que n'hi ha alguns que són més iguals que altres. Hem d'allunyar la reivindicació d'igualtat del desig d'u-niformitat, ja que les persones podem gaudir dels beneficis polítics del principi d'igualtat sense renun-ciar a viure d'una manera diferent dels nostres veïns. Si alguna aporta-ció ha fet la globalització és unifor-mitzar dràsticament les realitats de tots els continents del planeta. A qui tenia fam, no li ha oferit un peix ni li ha ensenyat a pescar, sinó ha decla-rat el seu monopoli sobre tots els peixos de la mar i els ha posat preu. Entre els homes i les dones, la igual-tat no significa la renúncia implícita ni a la feminitat ni a la masculinitat. Té més a veure amb el creixement personal i intransferible que només pot recórrer a peu l'interessat.

Pilar Miró, creadora audiovisual (1940-1997)

Begoña Siles Ojeda

Madrid, Ed. del Orto, Biblioteca de Mujeres, núm. 72, 2006, 95 pàg.

La Biblioteca de Mujeres, col·lecció veterana del feminisme, pretén divulgar l'obra de dones pioneres. Safo, Victoria Kent, Rosalía de Castro, Carmen Martín Gaité, Celia Amorós, Alejandra Kollontai, Rosa Chacel, Mercè Rodoreda, Fátima Mernissi, Rosa Luxemburgo, Amelia Valcárcel o Clara Campoamor són una mostra dels 74 llibres publicats. En aquesta ocasió, és Pilar Miró la protagonista d'un text que repassa la seua trajectòria cinematogràfica. "La mirada de la mujer y la mujer mirada", la part central del llibre, situa l'obra de la cineasta en el seu entorn sociopolític, ja que Miró va ser directora general de Cinematografia i la primera dona directora de RTVE. Begoña Siles analitza alguns trets de l'obra de Pilar Miró, un cine que coneix al detall i al qual ha dedicat més de deu anys d'estudi. La tria de 33 diàlegs extrets de la producció mironiana completa unes pàgines d'indiscutible interès per a les persones interessades a acostar-se a la producció de la directora morta ara fa 10 anys.

La gran diferencia y sus pequeñas consecuencias

Celia Amorós

Madrid, Cátedra/Instituto de la Mujer/Universitat de València, 2006 (2ª ed.), 472 pàg.

En una reflexió sobre el poder, la individualitat, la igualtat i la diferència, l'autora planteja una preocupació sistemàtica sobre l'articulació de les individualitats en els àmbits de la paritat i de la invisibilitat dels subjectes en els espais de la impotència.

S'hi presenta la teoria dels gèneres com a conjunts pràctics: espais dels iguals, espais de les idèntiques, teoria nominalista del patriarcat, pactes patriarcals i espais dels parells...

Amorós introdueix reflexions sobre dones i feminisme i planteja la crítica de la identitat pura, més enllà del subjecte iniciàtic. Finalment es capbussa en el diàleg en la igualtat.

La gran diferencia y sus pequeñas consecuencias és resultat d'un treball de molts anys pel qual Celia Amorós, valenciana i catedràtica de la UNED, va rebre en 2006 el Premi Nacional d'Assaig del Ministeri de Cultura. És la primera ocasió que el guardó recau en una dona.

La maternidad en escena. Mujeres, reproducción y representación cultural

María Lozano Estivalis

Zaragoza, Ediciones Sagardianas, col·lecció Estudios Feministas, 2007, 365 pàgs.

¿Què és la maternitat? ¿Com evolucionen les imatges sobre la reproducció i la criança i fins a quin punt condicionen el nostre pensament? ¿Per què la figura de la mare és utilitzada tant per a reproduir velles dominacions de gènere com per a reinventar les relacions humanes? ¿Com afectaran les noves tecnologies de reproducció aquesta simbologia? Aquest estudi, Premi d'investigació sobre estudis feministes de l'Ajuntament de Saragossa en 2004, rastreja l'imaginari de la maternitat a Occident, proposa algunes respostes i suggereix nous interrogants sobre aquestes qüestions.

Els debats sobre el gènere, el poder, el patriarcat o la corporeïtat són bàsics per a qüestionar el que som i per a treballar en el que podríem arribar a ser. Seguint el feminisme crític, Maria Lozano, columnista habitual d'ALLIOLI, proposa una anàlisi de la construcció social sobre una maternitat intensiva que acaba sempre girant-se contra les dones, alhora que planteja una aposta política per la seua transformació.

Los vínculos amorosos. Amar desde la identidad en la terapia de reencuentro

Fina Sanz

Barcelona, Kairós (5a ed.), 2005, 352 pàg.

Llibre bàsic escrit per una psicòloga, sexòloga i pedagoga, que ofereix fonaments i arguments cabdals per a millorar les nostres relacions amoroses. Es tracta d'un precíu instrument per als professionals de la salut, l'educació i el treball comunitari.

Dones i homes hem après a estimar de diferent manera, per això, hem de crear el llenguatge comú que ens permeta retrobar-nos com a persones i establir relacions de pau: "Saber situar l'amor en la nostra vida i saber situar-nos en l'amor requereix un treball de creixement personal per a no confondre l'amor amb altres coses: la possessió, l'opressió, l'anul·lació, etc. Desenvolupar en el dia a dia l'art d'estimar és entendre l'amor com un art: l'art de compartir, de l'harmonia, de la creació."

En cada capítol s'intercalen exercicis perquè cadascú establisca un diàleg interior i aprofundisca en el autoconeixement i autoajuda. El volum aborda temes com: amor i creativitat, amor universal i amor particular, la por a estimar, amor i sexualitat, el despertar eròtic, la seducció, l'enamorament, el desamor, la teràpia de retrobament...

ÁREA DE SALUD INTERSINDICAL
LABORAL VALENCIANA

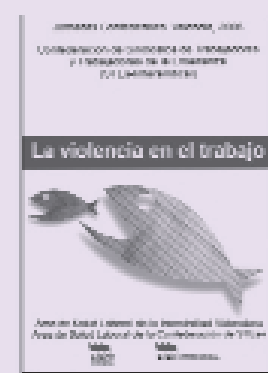
Presentació del llibre La violencia en el trabajo

en memòria de José Vicente Higón Ballester

Dimecres, 28 de març de 2007, 19.30 hores
Intersindical Valenciana, carrer Juan de Mena, 18, València. Metro Àngel Guimerà

A càrrec de:
Juan Carlos Tobias Marlinez, tècnic superior de Prevenció i responsable sindical de la Intersindical Valenciana en FREMAP.
José Luis González Mesaguar, tècnic superior d'Ergonomia i Psicosociologia, Secretariat Nacional de la Intersindical Valenciana.
Presenta:
Juan Miguel Muñoz Olmo, Secretariat Nacional de la Intersindical Valenciana.

salut@labora@intersindical.org | Tel.: 963919147 - Extensió 44

Concurs de cartells escolars '8 de Març'

Els STES convoquen un certamen d'expressió plàstica en defensa de la igualtat

La commemoració del Dia Internacional de les Dones recorda l'esforç de dones de tot el món per assolir la igualtat, la justícia, la pau i el desenvolupament. Les constitucions de molts països reconeixen la igualtat entre els homes i les dones però, malgrat els avanços experimentats en els últims anys, el respecte als drets fonamentals és encara un repte pendent. L'educació en valors promoguda des de l'escola és el mitjà més efectiu per a avançar en el coneixement i el respecte a aquests drets, i per a rebutjar qualsevol tipus de discriminació. Molts centres escolars celebren el 8 de Març per sensibilitzar la comunitat educativa sobre les desigual-

tats socials per raó de sexe i per afavorir la igualtat d'oportunitats i millorar la convivència.

Amb aquests objectius, l'Organització de Dones dels STES-Intersindical ha convocat la primera exposició virtual de cartells escolars sobre el 8 de Març, amb el lema: "Compartint atencions i afectes, compartim la vida". La iniciativa pretén difondre els treballs presentats a tota la comunitat educativa i oferir un recurs didàctic entorn d'aquesta data.

Com s'hi pot participar?

1. El treball poden ser presentats per l'alumnat de tots els nivells educatius, des d'Infantil fins a Batxillerat.

2. El treball pot ser realitzat individualment o col·lectivament. També hi poden participar equips constituïts per tot l'alumnat d'una aula.

3. Els temes dels cartells es referiran al tema suggerit ("8 de Març. Compartint atencions i afectes, compartim la vida") i podran abordar, entre altres, aspectes com ara: La coresponsabilitat d'homes i dones en l'àmbit domèstic; La conciliació de la vida familiar, personal i laboral; La responsabilitat pública en les atencions de les persones dependents (infància, majors i discapacitats).

4. Serà acceptat qualsevol format d'imatge —pdf, jpg, gif...— que permeta la seua reproducció en la web. Es podrà realitzar amb qualsevol programa informàtic o sobre un suport material —paper, cartolina...—, el qual caldrà escanejar posteriorment. En tot cas, també es podrà presentar en suport material per a ser processat digitalment.

5. Els treballs aniran acompanyats de l'autoria; l'edat i el curs escolar dels participants; el nom del centre educatiu i la localitat; els noms del professorat que el presenta; una adreça de correu electrònic de contacte.

6. Els treballs es podran enviar per correu electrònic a l'adreça 8marzo07@stes.es i en qualsevol seu del Sindicat. El termini de presentació finalitza el 16 de març de 2007. Tots els treballs s'exposaran en la web sindical, per rigorós ordre d'arribada.

7. Els treballs seleccionats per la seua qualitat i adequació als objectius de l'exposició, rebran un reconeixement públic.

Més informació en: www.stes.es/mujer.html